ÖZGÜNLAW
PROTECTING YOUR INTERESTS

HUKUK BÜLTENİ

Sayı 54 Nisan 2022

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Nisan sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup, konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Mayıs ayında görüşmek üzere!

Editörler:
Burcu Çelik
Serdar Darama

Ticari İşletme Devrinin Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu, Ticaret Sicil Yönetmeliği ve MEB Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği Özelinde Değerlendirilmesi

Ticari işletme devri günümüzdeki ticari hayatın her anında karşımıza çıkmakta olan bir konu haline geldi. Bu yol ile hem tacir hem de ticari işletmenin ekonomik dünyadaki varlığının korunması sağlanmakta ve işletmenin aktif ve pasiflerinin bir bütün olarak devri ilkesiyle de birçok prosedürel işlemin önüne geçilmektedir. ***(Sayfa 2)***

Sermaye Şirketlerinin İflasını İstememe Suçunda Hak Düşürücü Sürelerin Başlangıç Esasları

Alacaklının, borçlu aleyhine takip yapıp yapmadığına bakılmaksızın borçlunun haczi kabil malvarlığı, alacaklıların alacaklarına tahsis edilmektedir. İflas talebi, alacaklı tarafından gerçekleştirilebileceği gibi borçlunun da kendi iflasını talep etmesi mümkündür. Ancak bu talebin gerçekleştirilmesi için borçlunun iflasa tabi kişilerden olması gerekmektedir. ***(Sayfa 8)***

Kentleşme ve Göçün Suç Olgusuna Etkileri

Kentleşme, göç ve suç olguları, toplumun sosyal ve ekonomik yapısı ile bireylerin tutum ve davranışlarında değişmelere yol açma etkisine sahip olgulardır. Gelişmekte olan ülkelerin büyük kentlerinde suçlar ve adli vakalar gün geçtikçe artmakta, can ve mal güvenliği azalmakta olduğundan bu olgular tartışılır hale gelmiş; kentleşme ve göçün etkisiyle ortaya çıkan problemlere çözüm üretilmeye çalışılmıştır. ***(Sayfa 13)***

Kentsel Dönüşüm Hukuku Kapsamında Rezerv Yapı Alanı Tespitinde Yargısal Denetim

Ülkemizin deprem kuşağında yer alıyor olması, insanların güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşayabilmesi amacıyla bazı önlemler alınmasını, yapı stoğunun gözden geçirilmesini ve düzenlemeler yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde son yıllarda gündemde olan ve sıklıkla tartışılan konulardan birisi kentsel dönüşümdür. ***(Sayfa 5)***

7394 Sayılı Kanun İle 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nda Yapılan Değişiklikler

7394 sayılı "Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 15.04.2022 tarihli 31810 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. ***(Sayfa 10)***

Aile Konutu

Aile kavramı bu madde ile anayasal güvence altına alınmıştır. Aile konutu kavramı ise 01.01.2002 tarihinde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunumuza girmiştir. Aile konutunun vasfı boşanma davası sonuçlanana kadar devam eder. Kanunumuza yeni gelen aile konutu kavramı ile eşlerin yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdikleri konutlarla ilgili yapılan birtakım tasarruflar eşin rızasına bağlanmıştır. ***(Sayfa 15)***

Sermaye Piyasasında Piyasa Bozucu Eylemler

Piyasa Bozucu Eylemler, Avrupa Birliği'ne uyum süreci dahilinde Türk hukukunda yasal bir çerçeveye oturan ve Avrupa Konseyi'nin 2003/6/EC sayılı Direktifi esas alınarak 2012 yılında hukukumuza dahil edilen düzenlemelerden biridir. Piyasa Bozucu Eylemler her ne kadar idari para cezası yaptırımını öngörmekteyse de gerek bu düzenlemeye verilen önem gerekse bu düzenlemenin caydırıcı fonksiyonu göz önüne alınarak 104. Madde de ayrı bir madde ile düzenlenmiştir. ***(Sayfa 17)***

Güncel Haberler

Yargıtay Sürücü Belgesinin Sınıfı Belirtilmeden Geri Alınmasının Kanuna Aykırı Olduğuna Hükmetti! ***(Sayfa 12)***

Şarj Hizmeti Yönetmeliği Yayımlandı! ***(Sayfa 12)***

Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2022-32/66) Yayımlandı! ***(Sayfa 20)***

TİCARİ İŞLETME DEVRİNİN TÜRK TİCARET KANUNU, TÜRK BORÇLAR KANUNU, TİCARET SİCİL YÖNETMELİĞİ VE MEB ÖZEL EĞİTİM KURUMLARI YÖNETMELİĞİ ÖZELİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Öncelikle belirtmemiz gerekir ki bu makalenin konusu özel öğretim kurumları özelinde ticari işletme devri hakkındadır.

Alt başlıklarda ticari işletme devri MEB mevzuatı hükümlerindeki özel durumlar, Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu ve Ticaret Sicil Yönetmeliğindeki konuya ilişkin hükümler özelinde incelenecektir.

Keyifli okumalar dilerim.

1. Giriş

Ticari işletme devri günümüzdeki ticari hayatın her anında karşımıza çıkmakta olan bir konu haline geldi.

Bu yol ile hem tacir hem de ticari işletmenin ekonomik dünyadaki varlığının korunması sağlanmakta ve işletmenin aktif ve pasiflerinin bir bütün olarak devri ilkesiyle de birçok prosedürel işlemin önüne geçilmektedir.

2. Ticari İşletme Nedir?

Bir ticari işletmeden bahsedilebilmesi için TTK madde 11/1'de verilen tanıma bakılmalıdır. TTK 11/1'de geçen ifade ise şu şekildedir; *"Ticari işletme esnaf işletmesi için öngörülen sınırı aşan düzeyde gelir sağlamayı hedef tutan faaliyetlerin devamlı ve bağımsız şekilde yürütüldüğü işletmedir."*

Görüleceği üzere 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 11. Maddesiyle belirlediği bir gelir sınırı bulunmaktadır. Bu gelir sınırı aşan, faaliyetlerini bağımsız ve devamlı şekilde yürüten işletmelere ticari işletmeler denmektedir.

Buna göre söz konusu sınırı aşamayan esnaf işletmeleri ve bağımsızlık şartını sağlamayan ticari işletmelerin şubeleri ticari işletmenin devrinde 'devredilen ticari işletme' olamayacaklardır.

Bakanlar kurulu, her yıl esnaf işletmeleri ile ticari işletmeler arasındaki gelir sınırını belirleyerek, resmî gazetede yayınlamaktadır. Ticari işletmeler Türk Ticaret Kanunu'nda; limited şirket, komandit şirket, anonim şirket, kolektif şirket ve sermayesi paylara bölünmüş olan komandit şirketler şeklinde sayılmaktadır.

Ticari işletmenin birtakım unsurları vardır bunlar; binalar, makineler, demirbaş eşyalar gibi maddi unsurlar ve işletme adı, ticaret unvanı, fikri mülkiyet hakları, kiracılık hakkı, endüstriyel tasarımlar ve müşteri çevresi gibi manevi unsurlar şeklinde sayılabilir.

Türk Ticaret Kanunu'nda ise dört unsur sayılmıştır; gelir sağlamayı hedef tutma, devamlılık, bağımsızlık ve yukarıda da belirtildiği üzere esnaf faaliyeti sınırını aşma.

3. Ticari İşletmenin Devrinin Kapsamı

Taraflar ticari işletme devir sözleşmesini yaparken açıkça hangi unsurların devre dahil olup olmadığını belirleyebileceklerdir.

Ancak böyle bir belirleme olmamış ise hangi unsurların ticari işletmeyle birlikte devredilmiş sayılacağı TTK'de belirlenmiştir.

Buna göre bir ticari işletmenin devri duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanını, fikri mülkiyet haklarını, sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını kapsayacaktır.

Bu konu TTK madde 11/3'te geçmektedir; *''Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur.''*

Yapılan sözleşmelerde taraflar bazı unsurların devir sözleşmesi dışında kalabileceğini kararlaştırabileceklerdir.

Ancak burada bir özel durum yer almaktadır. TTK madde 49 gereği ticaret unvanı ticari işletmeden ayrı olarak devredilemeyecektir.

Ancak burada kastedilen ticaret unvanının ayrı olarak devredilemeyeceğidir. Taraflar devir sözleşmesinde ticaret unvanının devir dışı kalabileceğini kararlaştırabileceklerdir.

4. Ticari İşletme Devrinin TBK Açısından Değerlendirilmesi

Ticari işletmenin devri Türk Borçlar Kanunu'nun 202. Maddesindeki devri ifade etmektedir. TBK 202'de şu ifadelere yer verilmiştir;

''Bir malvarlığını veya bir işletmeyi aktif ve pasifleri ile birlikte devralan, bunu alacaklılara bildirdiği veya ticari işletmeler için Ticaret Sicili Gazetesinde, diğerleri için Türkiye genelinde dağıtımı yapılan gazetelerden birinde yayımlanacak ilanla duyurduğu tarihten başlayarak, onlara karşı malvarlığındaki veya işletmedeki borçlardan sorumlu olur.''

Türk Borçlar Kanunundaki ifadeye göre bir işletmenin devredilebilmesi için aktif ve pasiflerin birlikte devredilmesi gerekmektedir.

Ardından devire ilişkin bilgilendirmeyi Ticaret Sicili Gazetesinde yaparak malvarlığındaki veya işletmedeki borçlardan sorumlu olacaktır.

Bu konuda Yargıtay'ın kanaatini 15. Hukuk Dairesinin 1063E., 1252K. sayılı kararında görmekteyiz.

Bu karara göre Yargıtay ''malvarlığı veya işletmenin devri niteliğindeki devir ve temliklerin alacaklılara karşı geçerli olabilmesi için TBK madde 202'de öngörülen şekilde devrin alacaklılara ihbar edilmesi ve gazetelere ilan edilmesi gerekir'' şeklinde bir kanaattedir.

5. TTK ve TSY Hükümlerine Göre Ticari İşletmenin Devri

Ticari işletmenin devri TTK'nın 11/3 maddesinde düzenlenmektedir. İlgili hüküm;

''Ticari işletme, içerdiği malvarlığı unsurlarının devri için zorunlu tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılmasına gerek olmaksızın bir bütün hâlinde devredilebilir ve diğer hukuki işlemlere konu olabilir.

Aksi öngörülmemişse, devir sözleşmesinin duran malvarlığını, işletme değerini, kiracılık hakkını, ticaret unvanı ile diğer fikrî mülkiyet haklarını ve sürekli olarak işletmeye özgülenen malvarlığı unsurlarını içerdiği kabul olunur.

Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.'' şeklindedir.

Görüleceği üzere Türk Borçlar Kanunundan farklı olarak Türk Ticaret Kanunu ticari işletmenin devriyle birlikte ticari işletmenin içerdiği tüm mal varlığı unsurlarının da bir bütün olarak devredileceği hükmünü ortaya koyarak tacirlere kolaylık getirmiş ve tasarruf işlemlerinin ayrı ayrı yapılması durumundan tacirleri kurtarmıştır.

i) Devir Sözleşmesinin Şekli

TTK 11/3 uyarınca ticari işletmenin devrinin yazılı olarak yapılacağı hükmolunmaktadır dolayısı ile ticari işletmenin devri için yazılı bir sözleşmenin yapılması şarttır. Adi yazılı şekilde yapılmayan bir sözleşmeye dayanarak ticari işletme devredilemez.

Devir sözleşmesine yazılması gereken unsurları ise tarafların adı, soyadı ve unvanı ile tebligat adresi, ticari işletmenin sözleşme dışında bırakılan unsurları, ticari işletmenin bir bütün olarak ve devamlılığını sağlayacak şekilde devredildiğine ilişkin şartsız beyan, ticari işletmenin satış fiyatı ve ödeme şartları şeklinde sayabiliriz.

Bu konudaki Ticaret Sicil Yönetmeliğinin ''ticari işletmenin devri'' başlıklı 133. Maddesinde de ''bir ticari işletmenin devrine ilişkin devir sözleşmesi yazılı şekilde yapılır'' ifadeleri kullanılmıştır.

Görüleceği üzere TTK ve TSY hükümleri gereği devir sözleşmesinin yazılı şekilde yapılacağı net bir şekilde düzenlenmiştir.

ii) Devir Sözleşmesinin Tescil ve İlanı

Devir sözleşmesi yazılı şekilde yapıldıktan sonra ise ticaret siciline tescil ve ilan edilmesi gerekecektir.

Bu konu TTK madde 11/3'te *''Bu devir sözleşmesiyle ticari işletmeyi bir bütün hâlinde konu alan diğer sözleşmeler yazılı olarak yapılır, ticaret siciline tescil ve ilan edilir.''* ifadeleriyle yer almaktadır.

Devir sözleşmesinin şekli konusunda yukarıda görüleceği üzere TTK madde 11/3 hükmü ticari işletmeyi bütün olarak konu alan sözleşmelerin tescil ve ilan olunacağını düzenlemektedir.

Ancak TTK madde 11/3'te tescil ve ilanın niteliği konusunda bir belirleme yapılmamıştır bu konuda ise karşımıza TSY çıkmaktadır. Tescil ve ilanın niteliği TSY madde 133/3'te *''Ticari işletmenin devri, devir sözleşmesinin tümünün tescili ile hüküm ifade eder''* ifadeleriyle belirtilmektedir.
Buna göre tescil devrin gerçekleşmesi için bir kurucu işlemdir. TTK ve TSY hükümlerini dikkate aldığımızda son durumda tescilin kurucu, ilanın ise açıklayıcı birer işlem olduğu, tescil olmaksızın ticari işletmenin devrinden bahsedilemeyeceği söylenebilecektir. TSY madde 22/2'ye baktığımızda tescil işlemine başvurmaya yetkili kişinin ticari işletme sahibi olduğu çıkarılabilecektir.

Burada sözleşmenin tümünün tescilinin özellikle alacaklıları korumaya yönelik olduğu düşünülmelidir. Tescilin kurucu etkisinin olduğunun belirtilmesi devir işleminin hüküm ve sonuç doğuracağı anın belirlenmesi açısından da çok önemlidir. TSY'nin yukarıda sözü edilen düzenlemesi uyarınca tescil kurucu, ilan ise açıklayıcı olacak ve üçüncü kişilerin iyi niyetini kaldıracaktır.

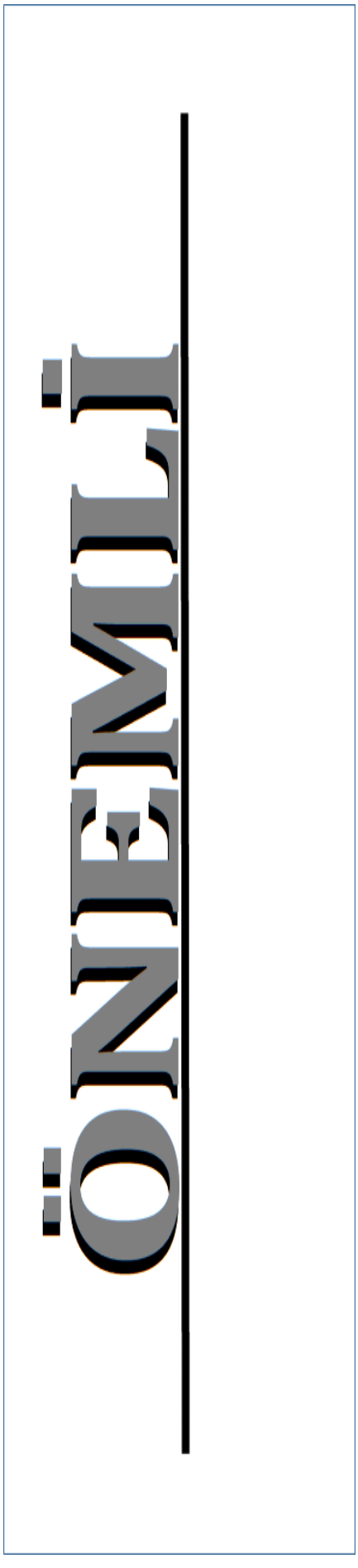

6. Öğretim Kurumlarının MEB Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliği Hükümlerine Göre Devri

Öncelikle belirtmek gerekir ki özel eğitim kurumları ticari işletme olmalarından mütevellit yukarıda açıklanan TTK ve TSY mevzuatlarındaki devir işlemleri hükümlerine tabi olmaktadırlar.

Buna ek olarak ise aşağıda açıklayacağımız yönetmelik hükümleriyle özel eğitim kurumlarının devrinde taraflara ek prosedürler getirilmektedir.

Buna göre;

MEB Özel Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin 'Devir ve Kurucu Temsilcisi Değişikliği' başlıklı 14. maddesi özel eğitim kurumlarının devir işlemlerini düzenlemektedir.

Söz konusu maddeye göre;

''(1-c) Kurumu devralacak kişilerin kurumun vadesi gelmemiş olanlar da dâhil olmak üzere, tüm borç ve alacaklarını ve devir almadan önce kurumda yapılan inceleme/soruşturma/denetim sonucunda verilen idari para cezalarını ve kapatma cezasını da kabul edeceğini gösterir noterlikçe düzenlenen devir senedi,''
''(2) Devir senedinin noterlikçe düzenlendiği tarihten itibaren 30 iş günü içerisinde devir için devralan tarafından millî eğitim müdürlüğüne başvurulur. Bu süre bitiminden sonra yapılan devir başvurusu işleme alınmaz.''

'(3) Ancak valilikçe yapılan incelemede kurumun müracaat tarihinden önce yapılan inceleme/soruşturma/denetimleri sonucunda kuruma, Kanun kapsamında idari para cezası verilmesi hâlinde idari para cezasının ödenmesinden veya idari para cezasının 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre tecil edilmiş ve/veya taksitlendirilmiş ya da özel kanunlara göre yapılandırılmış olup taksitlendirildiğinin belgelendirilmesi ve Kanunun 4 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan kişilerin aynı fıkrada belirtilen şartları haiz olduğunun yetkili makamlardan alınmış belge ile tespit edildikten sonra devir işlemi gerçekleştirilir.''

Yukarıdaki maddede görüleceği üzere yönetmelik kurum devrinde, noterlikçe devir senedinin düzenlendiği tarihten itibaren otuz iş günü içinde kurumu devralan tarafından milli eğitim müdürlüğüne başvuru yapılacağını, bu süre bitiminden sonra yapılan başvurularda devir senedi yeniden düzenleneceğini belirtmektedir.

Buna ek olarak kurumu devralacak kişilerin devir sözleşmesinde neleri kabul edeceğini ve müracaat tarihinden önceki bir idari para cezası durumunda öncelikle hangi işlemlerin yapıldıktan sonra devirin gerçekleştirileceği açıklanmıştır.

Bunun sebebi ise; yönetmeliğe göre idari soruşturması bulunan veya kapatma teklifi getirilen kurumlar devredilemeyecek olmasıdır.

Son durumda özel eğitim kurumlarının devrinde yukarıda sözü edilen yönetmelik ile getirilen şartların da TTK ve TSY'de yer alan şartlar ile birlikte taraflar tarafından yerine getirilmesi gerekmektedir.

Sonuç

Ticari işletmeler, ticaret hayatının özneleri ve olmazsa olmazlarıdır.

Bu vasıfları ve önemleri sebebiyle ticari işletmenin ekonomik ve sektörel olarak varlıklarının devamlılığı olması ülkelerin ekonomik kalkınmaları açısından ciddi önem taşımaktadır.

Ticari işletmenin devri yöntemiyle de ticari işletme ekonomik ve ticari yaşamına devam edebilmektedir.

Bu sebeple büyüme, yenilenme, sektör değiştirme gibi amaçlarla ticari işletmelerin devri sıkça gerçekleştirilmektedir.

Sonuç olarak ticari bir işletmenin devri sürecinde taraflar, Türk Ticaret Kanunu, Türk Borçlar Kanunu ve Ticaret Sicili Yönetmeliğindeki genel şartlara tabi olmaktadırlar.

Diğer taraftan makalemizde de örnek olarak açıkladığımız üzere özel eğitim kurumları gibi devredilecek işletmenin niteliği gereği işletmeler farklı yönetmeliklere tabi olabilecektir.

Bu durumlarda söz konusu devrin tarafları öncelikle TTK, TBK, TSY'deki şartlara uymakla yükümlü olmakla birlikte ek olarak devredilecek işletmenin tabi olduğu yönetmelikteki devir şartlarına da uymakla mükellef olacaktır.

Detaylı Bilgi için;
Stj. Av. Alperen Çelik
info@ozgunlaw.com

KENTSEL DÖNÜŞÜM HUKUKU KAPSAMINDA REZERV YAPI ALANI TESPİTİNDE YARGISAL DENETİM

I- GİRİŞ

Ülkemizin deprem kuşağında yer alıyor olması, insanların güvenli ve sağlıklı bir çevrede yaşayabilmesi amacıyla bazı önlemler alınmasını, yapı stoğunun gözden geçirilmesini ve düzenlemeler yapılmasını zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde son yıllarda gündemde olan ve sıklıkla tartışılan konulardan birisi kentsel dönüşümdür.

Kentsel dönüşüm; yapılaşma sürecinde imar planı bulunmayan ya da imar planlarına aykırı yapılanmış yerlerin, imar planlama faaliyetlerinin temel amaçlarına uygun hale getirilmesi için iyileştirilmesi ve eskiyen, bozulan kent dokusunun yenilenmesinin toplu adıdır. [1]

Kentsel dönüşüm kavramı, kent ve kentleşme kavramlarından ayrı düşünülemeyeceği gibi evrensel bir hak olan mülkiyet hakkından da ayrı ve uzak düşünülemez. [2] Kentlere göçün orantısız bir şekilde gerçekleşmesi; düzensiz, sağlıksız, teknik gerekliliklere aykırı, imar mevzuatına aykırı konutların yapılmasını beraberinde getirmiştir.

Plansız kentleşmenin beraberinde getirdiği sorunların aşılması için geçmişten günümüze kadar pek çok düzenleme yapılmıştır. Düzenlemeyi zorunlu kılan konuların başında ise şüphesiz ki ülkemizin genelinde doğal afet riskinin yüksek olması gelmektedir. Bu kapsamda 16.05.2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilerek yürürlüğe konan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun, kentsel dönüşüm konusunda yapılmış olan düzenlemeler içerisinde ayrıca önem arz etmektedir.

6306 sayılı Kanun'un amacının ve uygulama alanlarının anlaşılabilmesi için öncelikle; "rezerv yapı alanı", "riskli alan" ve "riskli yapı" kavramları kısaca açıklanacak, diğer kavramlara nazaran hakkında daha az konuşulan ancak şehir planlamasında önemi büyük olan "rezerv yapı alanı" kavramına daha çok yer verilecektir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde ise; rezerv yapı alanı tespitine ilişkin idari işlemlerin uygulanması sırasında ortaya çıkabilecek hukuki uyuşmazlıklara karşı yürütülecek olan yargısal süreçler açıklanacaktır.

II- 6306 SAYILI KANUN KAPSAMINDA ÖNEM ARZ EDEN KAVRAMLAR

Kentsel dönüşüm ve 6306 sayılı Kanun çerçevesinde önem arz eden kavramlar açıklanmadan önce, 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun'un amacının açıklanması doğru olacaktır. Genel olarak kişilerin sağlıklı ve güvenli yaşam alanlarına kavuşmasını amaçlayan Kanun'un "Amaç" başlıklı 1. Maddesinde Kanun'un amacı aynen;

"Amaç

MADDE 1- (1) Bu Kanunun amacı; afet riski altındaki alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapıların bulunduğu arsa ve arazilerde, fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek üzere iyileştirme, tasfiye ve yenilemelere dair usul ve esasları belirlemektir." şeklindedir. Kanun'un amacı kapsamında yine aynı Kanun'da uygulama alanları belirlenmiş olup, bu uygulama alanları idari işlemlerle belirlenmektedir. İdari işlemlere konu olan uygulama alanları "rezerv yapı alanı", "riskli alan" ve "riskli yapı" olarak sınıflandırılabilir.

2.1. Rezerv Yapı Alanı Kavramı

Rezerv yapı alanı ile riskli alan ve riskli yapılarda yaşayan veya işyeri bulunan kişilerin nakledileceği rezerv konut ve işyeri sağlanması amaçlanmaktadır. [3]

6306 sayılı Kanun'un 2/1-c. maddesinde tanımlanan rezerv yapı alanı kavramı, *"Bu Kanun uyarınca gerçekleştirilecek uygulamalarda yeni yerleşim alanı olarak kullanılmak üzere, TOKİ'nin veya İdarenin talebine bağlı olarak veya resen Bakanlıkça belirlenen alanları"* ifade etmektedir.

6306 sayılı Kanun'un Uygulama Yönetmeliği'nin 4. Maddesinde rezerv yapı alanlarında; Kanun'un amacı çerçevesinde fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşama çevrelerini teşkil etmek ve Kanun'da öngörülen amaçlar çerçevesinde kullanılmak üzere, riskli alanlar ile bu alanlar dışındaki riskli yapılarda ikamet edenlerin nakledileceği rezerv konut ve işyerleri, riskli alanlarda ve bu alanlar dışındaki riskli yapılarda ikamet etmeyen kişilere satışı yapılabilecek her türlü yapı ile gelir ve hâsılat getirecek her türlü uygulama yapılabileceği ve bu alanların yeni yerleşim alanı olarak kullanılabileceği düzenlenmiştir.

2.2. Riskli Alan Kavramı

Riskli alan kavramı, 6306 sayılı Kanun'un 2/1-ç. Maddesinde; "Zemin yapısı veya üzerindeki yapılaşma sebebiyle can ve mal kaybına yol açma riski taşıyan, Cumhurbaşkanınca kararlaştırılan alanı ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır.

Bu tanımdan yola çıkılarak; riskli bina bulunan alanların, zemininde sıvılaşma veya heyelan bulunan alanların, [4] afetlerin sık yaşandığı ve yaşanma ihtimali bulunduğu yerlerin, binaların çoğunluğunun ruhsatsız ve kaçak yapılmış olduğu yerlerin riskli alan kapsamında olduğu kabul edilmektedir.

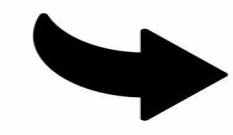

2.3. Riskli Yapı Kavramı

Riskli yapı kavramı, 6306 sayılı Kanun'un 2/1-d maddesi kapsamında; "Riskli alan içinde veya dışında olup ekonomik ömrünü tamamlamış olan ya da yıkılma veya ağır hasar görme riski taşıdığı ilmî ve teknik verilere dayanılarak tespit edilen yapıyı ifade eder" şeklinde tanımlanmıştır. Tanım kapsamına, hasarlı ve riskli yapılarla birlikte ekonomik ömrünü tamamlamış yapılarda dahil edilmiştir. Tanımdan da anlaşılacağı üzere; riskli yapı tespiti yapılırken Kanun'un amacı dışına çıkılma imkanının ne kadar yüksek olduğu açıktır. Oysaki; kişilerin temel haklarından olan mülkiyet hakkına müdahale niteliği teşkil eden idari işlemlerin Kanun'da çok daha belirli ve daha dar kapsamlı düzenlenmesi gerekmektedir.

III- 6306 SAYILI KANUN KAPSAMINDA İDARE TARAFINDAN GERÇEKLEŞTİRİLEN REZERV YAPI ALANI TESPİTİNDE YARGISAL DENETİM

3.1. Rezerv Yapı Alanı Tespiti

Bir alanın rezerv yapı alanı olarak tespit edilmesindeki amaç; kentsel dönüşümün gerçekleştirileceği alanlarda bölgedeki riskli yapı ve alanların tespit edilmesinden sonra, bu alanlarda yaşayan yahut işyeri olan nüfusun tamamının ya da bir kısmının sağlıklı, güvenli ve afete duyarlı alanlara naklinin gerçekleştirilmesidir.

Rezerv yapı alanı belirlemesi, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından re'sen belirlenebileceği gibi, TOKİ veya İdare (belediye, il özel idaresi) ya da gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinin talebi üzerine de belirlenebilmektedir. Gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerince bir alanın "Rezerv Yapı Alanı" olarak belirlenmesi talebinde bulunulabilmesi için talebe konu taşınmazların tüm maliklerinin muvafakati gerekmektedir.

Bir alanın rezerv yapı alanı olarak belirlenebilmesi için; söz konusu alanın yeni yerleşim alanı olarak kullanılıp kullanılamayacağı belirlenmeli, kullanılabilmesi halinde riskli alan olarak ilan edilen bölgeye mümkün olduğunca yakın, doğal afetler açısından yapılaşmaya uygun bir alanın tercih edilmesi gerekmektedir. Doktrinde de rezerv yapı alanlarının boş, kamu mülkiyetinde bulunan, kentsel dönüşümün yapılacağı bölgeye yakın ve yeni yerleşim alanı olarak kullanılmaya elverişli arazilerden belirlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. [5] Rezerv yapı alanları üzerinde yürütülen alan ölçekli uygulamalarda ve rezerv yapı alanı tespiti yapılırken bu tespit yetkisi sınırlı olarak kullanılmalıdır. Zira söz konusu tespit riskli yapı ve alanların yerinde dönüşümü söz konusu olmadığında gündeme gelmelidir. Uygulanması halinde pek çok kişinin mülkiyet hakkını sınırlayan, uygulama alanında yaşayan kişilerin hak ve menfaatlerini etkileyen idari işlem niteliğinde olan "rezerv yapı alanı tespiti" yapılırken idarenin takdir yetkisini çevre ve şehircilik ilkelerine, planlama esasları ve kamu yararına uygun olarak kullanması gerekmektedir.

Bu doğrultuda rezerv yapı alanı tespitine ilişkin olarak alınan Bakanlık kararının nesnel ve gerekçeli olması önem arz etmektedir. Danıştay 14. Hukuk Dairesi'nin 2015/1771 E. 2016/802 K. Sayılı 10.02.2016 tarihli kararında bu hususa yer verilmiş olup, karardan bir kesit aşağıdaki gibidir:

"… Mahkemenin E:2013/1384 sayılı dosyasında 09.01.2014 günlü ara kararı ile davalı idareden, taşınmazın hangi özelliklerinden dolayı rezerv yapı alanı olarak belirlendiği, bu alana ne kadarlık bir aktarım planlandığı, alanların yüz ölçümü ve aktarım planlamasına ilişkin hususları içeren raporların istenildiği, ancak davalı idarece bu hususa yönelik çalışmaları gösterir herhangi bir bilgi ve belgenin dosyaya sunulmadığı, dolayısıyla, hangi bölgede yer alan riskli alanlar için rezerv yapı alanı belirlendiğinin açıkça ortaya konulamadığı, riskli alanda yaşayan insan sayısı, ortaya çıkan konut gereksinimi ve ihtiyaç duyulan alanlara yönelik somut hesaplama ve değerlendirmelere yer verilmediği, daha çok rezerv alana ihtiyaç duyulması ve taşınmaz sahiplerinin başvuruları esas alınarak alanın rezerv yapı alanı olarak belirlenmesi yoluna gidildiği, imar planında yeşil kuşak programında yer alan taşınmazların konut alanına açılması halinde bunun plan üzerindeki etkisine yönelik somut ve kapsayıcı araştırmaların yapılmadığı, taşınmazların bir kısmının Bostanlı Barajı koruma alanı içerisinde kaldığı davalı idarece de bilinmesine ve bu alanda yapılaşma yasaklanmış olmasına rağmen bu alanları da içine alır biçimde rezerv yapı alanı olarak belirleme yoluna gidildiğinin anlaşılması karşısında, yeterli inceleme ve araştırma yapılmadan ve somut verilere dayanılmadan tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık bulunmadığı gerekçesiyle sırasıyla anılan Mahkemenin 25.2.2015 günlü, K:2015/270 ve K:2015/259 sayılı kararlarıyla işlemin iptaline karar verildiği…" [6]

Öte yandan; rezerv yapı alanı tespiti yapılırken, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamında korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları vasfında olan, sit alanı, ören yeri, su kemerleri, su yolları, köprüler vb. gibi kanunda pek çok örneği sayılan varlıkların korunmasına özel önem gösterilmesi gerekmektedir. 6306 sayılı Kanun'un 9. Maddesinin 3. Fıkrasında bu husus özellikle belirtilmiştir. Kanunun lafzı;

"2863 sayılı Kanun ve 5366 sayılı Kanun kapsamındaki alanlarda uygulamada bulunulması hâlinde alanın sit statüsü de gözetilerek Kültür ve Turizm Bakanlığının görüşü alınır." şeklindedir. Bir alanın rezerv yapı alanı olarak tespit edilmesi işlemi idari işlem niteliğinde olup, idari işlemlerin sahip olması gereken unsurları içermesi gerekmektedir. İdari işlemde bulunması gereken unsurların eksikliği nedeniyle rezerv yapı alanı tespiti işleminin iptali talebiyle dava ikame edilebilecektir.

3.2. Rezerv Yapı Alanı Tespitine Karşı Dava Yolu

Rezerv yapı alanı tespitine ilişkin Kanun kapsamında özel bir itiraz yolu düzenlenmemiştir. Bu doğrultuda idareye başvuru zorunlu olmayıp İYUK m.11'de yer alan; *"İlgililer tarafından idari dava açılmadan önce, idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem yapılması üst makamdan, üst makam yoksa işlemi yapmış olan makamdan, idari dava açma süresi içinde istenebilir. Bu başvurma, işlemeye başlamış olan idari dava açma süresini durdurur."* şeklindeki düzenleme doğrultusunda dava açmadan önce idareye başvurma imkânı bulunmaktadır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından bir alanın rezerv yapı alanı ilan edilmesi işlemi idari işlem niteliğinde olup, idari yargıda dava konusu olabilmektedir. İdari işleme karşı taşınmazın bulunduğu yer idare mahkemesinde iptal davası açılabilmektedir.

İptal davasında söz konusu işlemin yürütmesinin durdurulması da talep edilebilmekte olup, davanın tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde açılması gerekmektedir. Tüm bu hususlar 6306 sayılı Kanun'un "Uygulama işlemleri" başlıklı 6. Maddesinin 9. Fıkrasında düzenlenmiştir. Maddenin tam lafzı aynen;

"(9) Bu Kanun uyarınca tesis edilen idari işlemlere karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içinde 6/1/1982 tarihli ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu uyarınca dava açılabilir." şeklindedir.

Çalışmanın başlarında belirtildiği üzere; rezerv yapı alanı tespiti işlemi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nın makam oluru ile gerçekleşmektedir. Söz konusu idari işlemin Bakanlık tarafından tesis edilmesi nedeniyle; görevli mahkemenin belirlenmesinde doktrinde fikir ayrılıkları bulunmaktadır.

Danıştay Kanunu'nun 24. Maddesi gereğince; Bakanlıklar ile kamu kuruluşları veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarınca çıkarılan ve ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlere karşı açılacak iptal davalarında görevli mahkeme ilk derece mahkemesi sıfatıyla Danıştay'dır.

Bir alanın rezerv yapı alanı olarak tespit edilmesine ilişkin olarak işlem yapma yetkisinin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'nda olması nedeniyle ve işlemin düzenleyici işlem olmasından bahisle söz konusu idari işleme karşı açılacak iptal davasında görevli mahkemenin Danıştay olduğunu savunan yazarlar bulunmaktadır. (Bkz. Gürsel Öngören, Kentsel Dönüşüm Hukuku; Halit Eyüp Özdemir-Melih Koç, 6306 Sayılı Kanun Kapsamında Uygulama Alanlarının Tespitine İlişkin İdari İşlemlere Karşı İtiraz ve İptal Davası Yolu)

Ancak Danıştay Kanunu'nun 24. Maddesinde de belirtildiği üzere; bakanlık tarafından tesis edilmiş olan düzenleyici işlemlere karşı açılacak iptal davasında Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla görevli olması için, söz konusu düzenleyici işlemin ülke çapında uygulanan düzenleyici işlem olması gerekmektedir. Rezerv yapı alanı tespitine ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından tesis edilen işlemlerin ülke çapında uygulanan düzenleyici işlem şeklinde değerlendirilmesi doğru bir yaklaşım olmayacaktır. Zira söz konusu idari işlem rezerv yapı alanı olarak tesis edilen alanda hukuki sonuç doğurmaktadır. [7]

Rezerv yapı alanı tespitine ilişkin tesis edilen idari işlemlere karşı açılacak davada görevli mahkemenin taşınmazın bulunduğu yer idare mahkemesi olacağına ilişkin Danıştay'ın da çok sayıda kararı bulunmakta olup, uygulamada da bu davalar idare mahkemelerinde görülmektedir. Danıştay 6. Dairesi'nin 2020/11303 E. 2021/379 K. Sayılı 21.01.2021 tarihli kararı aynen;

"… Dosyanın incelenmesinden, Antalya İli, … İlçesi, … Mahallesi sınırları içerisinde yer alan … ada, … sayılı parselde bulunan taşınmazın maliki olduğu ileri sürülerek, taşınmaza ilişkin 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun uyarınca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 31/08/2020 tarih ve 182723 sayılı Olur'u ile "Rezerv Yapı Alanı" olarak belirlenmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle ...İdare Mahkemesinin … esasına kaydedildiği, söz konusu davanın "Danıştay İlgili Daire Başkanlığına" hitaben yazılan dilekçe ile açıldığı ve davacının "dilekçe ve eklerinin Danıştay Başkanlığına gönderilmesi" talebi doğrultusunda ... İdare Mahkemesinin … tarih, E:… ve K:… sayılı kararıyla dosya esas kaydının kapatılarak Danıştaya gönderilmesine karar verildiği görülmektedir.

Bu durumda, iptali istenen işlemin, Cumhurbaşkanı kararı, Cumhurbaşkanınca çıkarılan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri dışındaki düzenleyici işlem ya da ülke çapında uygulanacak düzenleyici işlemlerden olmadığı, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından Rezerv Yapı Alanı olarak ilanına ilişkin işlemin iptali isteminden kaynaklandığı, dolayısıyla 2575 sayılı Kanunun 24. madddesinde belirlenen kapsamda açılmış bir dava olarak kabulüne olanak bulunmadığından, uyuşmazlığın çözümünde ilk derece mahkemesi olarak Danıştay görevli olmayıp, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 34/1. maddesi uyarınca Antalya İdare Mahkemesi görevli ve yetkili bulunmaktadır." şeklindedir. [8]

İYUK 7/4 maddesi uyarınca, bir alanın rezerv yapı alanı olarak tespit edilmesi işleminin iptali talebiyle birlikte söz konusu alanların konu olduğu imar planlarının iptali de talep edilebilmektedir.

IV- SONUÇ

Ülkemizin deprem kuşağında yer alması, özellikle deprem başta olmak üzere doğal afet riski yüksek olan bir konumda bulunmasından dolayı kentsel dönüşüm alanında yapılan çalışmalar büyük önem arz etmektedir.

Kentsel dönüşüm uygulamalarının maliyetinin yüksek olması ve büyük yatırımlar gerektirmesi nedeniyle devletin ve özel hukuk tüzel kişilerinin iş birliği içerisinde hareket etmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır.

Kentsel dönüşüm kapsamında uygulama alanlarının belirlenmesi konusunda; idari işlem tesis eden idarelerin kamu yararı ile mülkiyet hakkı arasında denge kurması, yürütülen işlemlerin hukuka uygunluğunun sağlanması, kişilerin sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşamasının temin edilmesi konularında özel bir özen göstermeleri zorunludur.

Bu kapsamda; çalışmada da ağırlıklı olarak yer verilen başta rezerv yapı alanı tespiti işlemleri olmak üzere; riskli alan, riskli yapı tespiti işlemleri kapsamında kamu yararı ilkesine özel önem verilmelidir. Kentsel dönüşüm uygulamalarından hak ve menfaati etkilenen ve etkilenme potansiyeli olan kişi sayısı gözetilerek; temel mevzuat olan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun başta olmak üzere; kanuni ve yasal sınırlar içerisinde işlemler tesis edilmeli ve Kanun kapsamında idareye verilen yetkiler dar olarak yorumlanmalıdır.

Detaylı Bilgi için;
Av. Gülşah Işık
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Öngören, 2013, Kentsel Dönüşüm Hukuku

2. Sönmez, 2019, Kentsel Dönüşüm Hukuku

3. Karaman, Kaan. Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Kapsamında Türkiye'de Kentsel Dönüşüm Süreci ve Sürecin Özel Hukuk Alanına Etkileri. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Medipol Üniversitesi

4. İlgezdi, s.7

5. İlgezdi s.5

6. Danıştay 14. D. E. 2015/1771 K. 2016/802 T. 10.02.2016 (https://www.lexpera.com.tr/ictihat/danistay/14-d-e-2015-1771-k-2016-802-t-10-2-2016)

7. Sönmez, 2019, Kentsel Dönüşüm Hukuku

8. Danıştay 6. D. E. 2020/11303 K. 2021/379 T. 21.01.2021 (www.lexpera.com.tr)

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN İFLASINI İSTEMEME SUÇUNDA HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRELERİN BAŞLANGIÇ ESASLARI

İFLAS:

İflas, borçlarını ödeyecek durumda olmayan kişi veya kuruluşların, borçlarından kısmen veya tamamen kurtulma talebinde bulunabilecekleri bir yasal süreçtir.

İflas hukukunda temel amaç, bir veya birkaç alacaklının değil; tüm alacaklıların borçlunun malvarlığı üzerinden tatmin edilmesidir. Alacaklının, borçlu aleyhine takip yapıp yapmadığına bakılmaksızın borçlunun haczi kabil malvarlığı, alacaklıların alacaklarına tahsis edilmektedir.

İflas talebi, alacaklı tarafından gerçekleştirilebileceği gibi borçlunun da kendi iflasını talep etmesi mümkündür. Ancak bu talebin gerçekleştirilmesi için borçlunun iflasa tabi kişilerden olması gerekmektedir.

İFLASA TABİ KİŞİLER:

Borçlunun iflasa tabi kişilerden olması hususu, mahkemece re 'sen araştırılmaktadır. İİK. m.43 uyarınca iflasa tabi kişiler; *"İflas yolu ile takip, ancak Ticaret Kanunu gereğince tacir sayılan veya tacirler hakkındaki hükümlere tabi bulunanlar ile özel kanunlarına göre tacir olmadıkları halde iflasa tabi bulundukları bildirilen hakiki veya hükmi şahıslar hakkında yapılır."*

Kanunda düzenlenmiş olan tacir kişiler kapsamında, gerçek kişi ve tüzel kişiler arasında bir ayrım bulunmamaktadır. Tüzel kişi tacirler kategorisinde yer alan ticaret şirketleri; kolektif, komandit şirketler, sermaye şirketi olarak anılan anonim, limited şirketleri ve kooperatif şirketlerden ibarettir (TTK m.124).

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN İFLASI:

Sermaye şirketleri, itibarını sermayesi ve yönetiminden alan ve ortakların şirketteki paylarının kişisel olmadığı şirket türüdür. Sermaye şirketleri; anonim, limited ve sermayesi paylara bölünmüş (hisseli) olarak üçe ayrılmaktadır.

Sermaye şirketlerinin pasiflerinin aktiflerinden fazla olması durumunda borca batıklık meydana gelmekte ve böyle bir durumun ortaya çıkması halinde, ilgili şirketin iflasının talep edilmesi gerekmektedir. Bu husus İİK. m. 179' da düzenlenmiştir;

İİK. m. 179 Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin İflası

"Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin, aktiflerin muhtemel satış fiyatları üzerinden düzenlenen ara bilançoya göre borca batık olduğu idare ve temsil ile vazifelendirilmiş kimseler veya şirket ya da kooperatif tasfiye hâlinde ise tasfiye memurları veya bir alacaklı tarafından beyan ve mahkemece tespit edilirse, önceden takibe hacet kalmaksızın bunların iflâsına karar verilir."

Şirketin iflasını talep edebilecek durumda olan kişilerin, borca batıklık durumuna rağmen şirketin iflasını talep etmemesi, kanunda suç olarak düzenlenmiştir.

Borca batıklık durumunun ortaya çıkması ile şirketin iflasının talep edilmesi, iflas talebinde bulunabilecek kişilerin tercihine bırakılmamış, bu kişiler iflası talep etmeye zorunlu kılınmıştır.

SERMAYE ŞİRKETLERİNİN İFLASINI İSTEMEME SUÇU:

Borca batıklık durumu içinde olan borçlu şirket ya da kooperatifin bu durumdayken normal faaliyetine devam etmesi halinde, vadesi henüz gelmemiş alacaklıların veya borçlu şirketin borca batıklık durumunu bilmeden, ona borç verecek olanların hakları tehlikeye girebilir.

Aşağıda düzenlenmiş olan hükümle, bu gibi tehlikelerin giderilmesi amaçlanmaktadır. [1]

İİK. m. 345/a Sermaye Şirketlerinin İflasını İstemek Mecburiyetinde Olanların Cezası

"İdare ve temsil ile görevlendirilmiş kimseler veya tasfiye memurları, 179 uncu maddeye göre şirketin mevcudunun borçlarını karşılamadığını bildirerek şirketin iflasını istemezlerse, alacaklılardan birinin şikâyeti üzerine, on günden üç aya kadar hapis cezası ile cezalandırılır."

SUÇUN ŞİKAYETİNDE HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRELERİN BAŞLANGICI:

Sermaye şirketlerinin iflasının istenmemesi suçu, şikâyete tabi bir suçtur. Bu suçun bir dava konusu olması, alacaklının şikâyetine bağlıdır.

İlgili suçta şikâyet süresi, İİK. m. 347 uyarınca; fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıl geçmekle düşmektedir. Üç ay ve bir yıllık bu süreler, hak düşürücü süre olarak düzenlenmiştir.

Bazı durumlarda ilgili suç kapsamında görülen davalarda alınan bilirkişi raporları, haciz tutanakları doğrultusunda, şirketin iflas durumunun bir yıllık hak düşürücü süreden daha önce ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

Suçun ortaya çıktığını bilmesi mümkün olmayan alacaklının alınan bu raporlar, tutanaklar doğrultusunda, suçun işlendiği tarihi rapor ve tutanaklar aracılığıyla öğrenmesine rağmen hak düşürücü sürelerin geçmiş olmasına dayanarak şikâyet hakkının düşürülmesi, alacaklıların haklarını ihlal etmektedir.

Alacaklıların haklarının ihlalinin önüne geçmek amacıyla Yargıtay çeşitli kararlarında, müştekinin haciz talebinde bulunması, taksitlendirme talebini içeren dilekçeyi tebellüğ etmesi, icra dosyasında talepte bulunması, bilirkişi raporlarının kendisine tebliğ edilmesi, dosyadan parayı alması gibi durumları fiilin öğrenildiği tarih olarak kabul etmektedir. [2]

Yukarıda da belirtildiği üzere, İcra-İflas suçlarında şikâyet süresi, "fiilin işlendiği tarihten" ve/veya "fiilin öğrenildiği tarihten" itibaren başlamaktadır. Bu sürelerin hangi tarihin esas alınarak başlayacağına dair çeşitli kaynaklarda düzenlenen ifadeler şu şekildedir;

"Şikayetçinin disiplinsizlik eylemini veya suçu ne zaman öğrendiğine ilişkin icra dosyasında herhangi bir bilgi ve belge yoksa veya herhangi bir şekilde öğrenme tarihi belirlenemiyorsa müştekinin, suçu öğrendiğini söylediği tarihte öğrenmenin gerçekleştiği ve şikayetin süresinde olduğu kabul olunur." [3]

Yukarıda yer alan ibarelere bakıldığında, öğrenme tarihlerinin esas alınacağı işlemler ve bu işlemlere dayanarak şikâyetin süresinde yapıldığının kabul edilmesi gerektiği düzenlenmektedir.

Bu konuda Yargıtay'ın da bazı kararları şu şekildedir;

"Şikayetin İİK'nın 347. maddesinde öngörülen üç aylık süreden sonra yapıldığı gerekçesiyle müştekinin şikayet hakkının düşürülmesine karar verilmesi yasaya aykırıdır. Şöyle ki müşteki vekilinin … tarihinde icra dosyasında işlem yapmak suretiyle sadece ödeme emrinin borçluya tebliğini öğrenmiş olup, tebligat parçasına göre borçlu şirketin borcu ödeme gücüne sahip olup olmadığını öğrendiğinin kabulü doğru bir yaklaşım olmayacaktır.

Yürürlükte bulunan Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre üçüncü şahsın şirketin mali durumunu haricen bilmesi mümkün olmadığına göre, İİK'nın 347. maddesindeki üç aylık şikayet süresini, alacaklının borçlu şirketin borcu ödeme gücünün bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren üç aylık, takibin kesinleştiği tarihten itibaren de her halde bir yıllık şikayet süresinin yürütülmesi gerektiği kabul edilmelidir.

Dosya kapsamına göre alacaklı vekilinin borçlu şirketin borcu ödeme gücünün olduğunu öğrendiğine dair bir bilginin bulunmaması karşısında, 21.11.2007 tarihinde yapılan şikayetin, bir yıllık süre içerisinde yapılması nedeniyle süresinde olduğunun kabulü gerektiğinden…"

Yukarıdaki karara istinaden suçun oluşması için, suçun maddi unsurlarından olan borçlu aleyhinde kesinleşmiş bir takibin varlığı gerekmektedir. Borçlu aleyhine yapılan takibin kesinleşmesi için, borçlunun takibe itiraz etmemesi veya itiraz etmesi halinde, alacaklı tarafından bu itirazın kaldırılması yönünde dava ikame edilmesi gerekmektedir.

Takibin kesinleşmesi süreci, davaların da işin içine girdiği takdirde fiilin işlenmesinden itibaren 1 yıllık şikâyet sürecinden sonraki tarihlerde de sonuçlanmaktadır. Bu sebeple fiilin işlendiği tarihten itibaren bir yıllık süreçte suçun işlendiğinin öğrenilmesinin mümkün olmadığı veya olamayacağı hallerde bu bir yıllık sürenin takibin kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlayacağı uygulamada kabul görmektedir.

Sonuç olarak;

Sermaye şirketlerinin iflasının istenmemesi suçu ve kanunda düzenlenmiş olan benzeri suçlarda hak düşürücü süreler, şikâyetin fiilin öğrenildiği tarihten itibaren üç ay ve her halde fiilin işlenmesinden itibaren bir yıl olarak düzenlemiş olsa da Yargıtay'ın çeşitli kararlarında ve uygulamada hak kaybını önlemek amacıyla bir yıllık sürenin, her türlü fiilin işlenmesinden itibaren değil, takibin kesinleşmesi gibi durumlardan itibaren başlayacağı kabul görmektedir.

Detaylı Bilgi için;
Stj. Av. Mehmet Çağrı Telligözoğlu
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Mahmut Coşkun, İcra İflas Suçları Disiplinsizlik Eylemleri ve Yargılama Usulü, Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 155.

2. – 3. Mahmut Coşkun, İcra İflas Suçları Disiplinsizlik Eylemleri ve Yargılama Usulü, Ankara: Seçkin Yayıncılık, s. 313.

Kararlar

Yargıtay 16. Hukuk Dairesi 09.02.2012 Tarihli 2011/8656 E. – 2012/992 K. Sayılı Kararı

BORÇLU ALEYHİNE YAPILAN TAKİBİN KESİNLEŞMESİ İÇİN, BORÇLUNUN TAKİBE İTİRAZ ETMEMESİ VEYA İTİRAZ ETMESİ HALİNDE, ALACAKLI TARAFINDAN BU İTİRAZIN KALDIRILMASI YÖNÜNDE DAVA İKAME EDİLMESİ GEREKMEKTEDİR.

7394 SAYILI KANUN İLE 213 SAYILI VERGİ USUL KANUNU'NDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

7394 sayılı "Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun" 15.04.2022 tarihli 31810 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

7394 sayılı Kanun ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun bazı maddelerinde düzenlemeler yapılmış olup bu düzenlemeler aşağıda yer almaktadır.

Şöyle ki;

1. Vergi kaçakçılığı suçlarının düzenlendiği 359. maddedeki cezalar artırılmış olup aşağıda yer alan fiillerin <u>cezasının üst sınırı üç yıldan beş yıla çıkarılmıştır.</u>

a) Vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklanma ve ibraz mecburiyeti bulunan;

1) Defter ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapanlar, gerçek olmayan veya kayda konu işlemlerle ilgisi bulunmayan kişiler adına hesap açanlar veya defterlere kaydı gereken hesap ve işlemleri vergi matrahının azalması sonucunu doğuracak şekilde tamamen veya kısmen başka defter, belge veya diğer kayıt ortamlarına kaydedenler,

2) Defter, kayıt ve belgeleri tahrif edenler veya gizleyenler veya muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belge düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar,

Hakkında ***(Değişik ibare: 5904 - 16.6.2009 / m.23 / Yürürlük / m.40)*** *"on sekiz aydan"* ***(Değişik ibare: 7394 - 8.4.2022 / m.4)*** *"beş" yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.*

Varlığı noter tasdik kayıtları veya sair suretlerle sabit olduğu halde, inceleme sırasında vergi incelemesine yetkili kimselere defter ve belgelerin ibraz edilmemesi, bu fıkra hükmünün uygulanmasında gizleme olarak kabul edilir.

Gerçek bir muamele veya duruma dayanmakla birlikte bu muamele veya durumu mahiyet veya miktar itibariyle gerçeğe aykırı şekilde yansıtan belge ise, muhteviyatı itibariyle yanıltıcı belgedir.

2- Aşağıda yer verilen fiillerin <u>cezalarına ilişkin üst sınırlar da beş yıldan sekiz yıla çıkarılmıştır.</u>

b) Vergi kanunları uyarınca tutulan veya düzenlenen ve saklama ve ibraz mecburiyeti bulunan defter, kayıt ve belgeleri yok edenler veya defter sahifelerini yok ederek yerine başka yapraklar koyanlar veya hiç yaprak koymayanlar veya belgelerin asıl veya suretlerini tamamen veya kısmen sahte olarak düzenleyenler veya bu belgeleri kullananlar, üç yıldan ***(Değişik ibare: 7394 - 8.4.2022 / m.4)*** *"sekiz" yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

Gerçek bir muamele veya durum olmadığı halde bunlar varmış gibi düzenlenen belge, sahte belgedir.

c) Bu Kanun hükümlerine göre ancak Maliye Bakanlığı ile anlaşması bulunan kişilerin basabileceği belgeleri, Bakanlık ile anlaşması olmadığı halde basanlar veya bilerek kullananlar iki yıldan ***(Değişik ibare: 7394 - 8.4.2022 / m.4)*** *"sekiz" yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

ç) ***(Ek : 7318 - 29.4.2021 / m.4)*** *Hazine ve Maliye Bakanlığınca yetkilendirilmediği halde, ödeme kaydedici cihaz mührünü kaldıran, donanım veya yazılımını değiştiren veya yetkilendirilmiş olsun ya da olmasın ödeme kaydedici cihazın hafıza birimlerine, elektronik devre elemanlarına veya harici donanım veya yazılımlarla olan bağlantı sistemine ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemlere fiziksel veya bilişim yoluyla müdahale ederek; gerçekleştirilen satışlara ait mali belge veya bilgilerin cihazda kayıt altına alınmasını engelleyen, cihazda kayıt altına alınan bilgileri değiştiren veya silen, ödeme kaydedici cihaz veya bağlantılı diğer donanım ve sistemler ya da kayıt dışı satışın önlenmesi için kurulan elektronik kontrol ve denetim sistemleri veya ilgili diğer sistemler tarafından Hazine ve Maliye Bakanlığı veya diğer kamu kurum ve kuruluşlarına elektronik ortamda iletilmesi gereken belge, bilgi veya verilerin iletilmesini önleyen veya bunların gerçeğe uygun olmayan şekilde iletilmesine sebebiyet verenler üç yıldan* ***(Değişik ibare: 7394 - 8.4.2022 / m.4)*** *"sekiz" yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.*

3-Ayrıca VUK m.359'un devamına eklenen aşağıdaki fıkralar ile etkin pişmanlığa ilişkin düzenlemeler yapılmıştır.

Buna göre bu maddede yer alan fiilleri gerçekleştirenlerin **tarh edilen verginin, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamı ile kesilen cezaların yarısı ve buna isabet eden gecikme zammının**

◊ soruşturma evresinde ödenmesi durumunda verilecek cezanın yarı oranında,

◊ kovuşturma aşamasında Yerel Mahkeme tarafından hüküm verilinceye kadar ödenmesi durumunda ödenmesi durumunda 1/3 oranında,

indirileceği hükmüne yer verilmiştir.

Yine maddenin devamında tarh edilen vergi ve vergi aslına bağlı olarak kesilen bir cezanın bulunmadığı durumlarda da verilecek cezanın yarı oranında indirileceği hükmü eklenmiştir.

ANCAK maddenin devamında bu yeni düzenlemeler gereği **ceza indiriminden faydalanabilmek için**;

◊ Vergi mahkemesinde dava açılmaması, açılmışsa feragat edilmesi, kanun yollarına başvurulmaması veya başvurulmuşsa vazgeçilmesi gerektiği yönünde bir şarta yer verilmiştir.

Maddenin devamında ise bu maddede düzenlenen suçların birden fazla takvim yılı veya vergilendirme dönemi içinde aynı suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesi halinde TCK m. 43 – zincirleme suç hükümlerinin uygulanacağı düzenlemesi getirilmiştir.

Madde düzenlemeleri şu şekildedir;

(Ek fıkra: 7394 - 8.4.2022 / m.4) Bu maddede yazılı fiillerle verginin ziyaa uğratıldığının tespit edilmesine bağlı olarak tarh edilen verginin, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamı ile kesilen cezaların yarısı ve buna isabet eden gecikme zammının; soruşturma evresinde ödenmesi halinde verilecek ceza yarı oranında, kovuşturma evresinde hüküm verilinceye kadar ödenmesi halinde ise verilecek ceza üçte bir oranında indirilir.

(Ek fıkra: 7394 - 8.4.2022 / m.4) Tarh edilen vergi ve vergi aslına bağlı olarak kesilen cezanın bulunmadığı durumlarda verilecek ceza yarı oranında indirilir.

(Ek fıkra: 7394 - 8.4.2022 / m.4) Yukarıdaki fıkralarda belirtilen ceza indiriminden faydalanabilmek için vergi mahkemesinde dava açılmaması, açılmışsa feragat edilmesi, kanun yollarına başvurulmaması veya başvurulmuşsa vazgeçilmesi şarttır.

(Ek fıkra: 7394 - 8.4.2022 / m.4) Bu maddede düzenlenen suçların birden fazla takvim yılı veya vergilendirme dönemi içinde aynı suç işleme kararının icrası kapsamında işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanunu'nun 43'üncü maddesi uygulanır.

4- 7394 sayılı Kanun ile ayrıca 213 sayılı VUK'a GEÇİCİ 34. Madde eklenmiş olup bu maddede yukarıda yer verilen etkin pişmanlık hükümlerinin devam eden ya da infaz aşamasındaki dava dosyalarında nasıl uygulanacağı düzenlenmiştir. Buna göre;

Haklarında hüküm verilmiş olup da dosya infaz aşamasında olanlar yani KESİNLEŞMİŞ OLAN KARARLARDA,

359. Maddede yazılı fiillerle verginin ziyaa uğratıldığının tespit edilmesine bağlı olarak tarh edilen verginin, gecikme faizi ve gecikme zammının tamamı ile kesilen cezaların yarısı ve buna isabet eden gecikme zammını, **bu maddeyi ihdas eden Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde Hazineye ödedikleri takdirde 359 uncu maddede bu maddeyi ihdas eden Kanunla soruşturma evresi için yapılan etkin pişmanlık düzenlemesinden faydalanabileceği düzenlenmiştir.**

Bu düzenlemeye göre ödemenin en geç 15.04.2023 tarihine kadar yapılması gerekmektedir.

Yine yukarıda olduğu gibi bu fıkrada belirtilen ceza indiriminden faydalanabilmek için vergi mahkemesinde dava açılmaması, açılmışsa feragat edilmesi, kanun yollarına başvurulmaması veya başvurulmuşsa vazgeçilmesi şarttır.

⇒ Geçici maddenin devamında birinci fıkra hükümlerinin bu maddeyi ihdas eden Kanunun yayımı tarihinde soruşturma ve kovuşturma evresinde bulunan dosyalar hakkında da uygulanacağı belirtilmekte olup bu ihtimalde ödemenin en geç Yerel Mahkeme tarafından hüküm verilinceye kadar yapılması gerektiği belirtilmiştir.

⇒ Kanun'un yürürlüğe girdiği tarih itibariyle temyiz veya istinaf incelemesinde bulunan dosyalar hakkında da lehe değerlendirme yapılması gereken dosyalar hakkında BOZMA KARARI verileceği belirtilmiş olup Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığında bulunan dosyaların da gelişlerindeki usule uygun olarak ilk derece mahkemelerine gönderileceği düzenlenmiştir.

⇒ Son olarak ise, 359 uncu maddede bu maddeyi ihdas eden Kanunla yapılan düzenlemelerde yer alan zincirleme suça ilişkin koşulların belirlenmesinin duruşma açılmak suretiyle yapılacağı belirtilmiştir.

Sonuç olarak yapılan düzenleme ile 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun 359. Maddesinde düzenlenen suçlara ilişkin cezaların üst sınırı artırılırken aynı zamanda bu fiillere yönelik etkin pişmanlık düzenlemesi getirilmiştir.

Ayrıca Kanun'a eklenen geçici madde ile 359. maddeye eklenen etkin pişmanlığa ilişkin düzenlemelerin de hem devam eden soruşturma aşaması, kovuşturma aşaması, istinaf ve temyiz kanun yolu incelemelerinde bulunan dosyalarda, hem de kesinleşmiş ve infaz aşamasında olan dosyalara da uygulanma imkânı getirilmiştir.

Detaylı Bilgi için;
Av. Selin Kurt Erdem
info@ozgunlaw.com

YARGITAY SÜRÜCÜ BELGESİNİN SINIFI BELİRTİLMEDEN GERİ ALINMASININ KANUNA AYKIRI OLDUĞUNA HÜKMETTİ

Yargıtay 12. Ceza Dairesi 2020/3255 E., 2021/9153 K. Sayılı kararıyla sanığın belgelerin incelendiğinde aynı belge numarası adı altında B ve A2 sürücü belgesinin bulunduğu, yargılamaya konu somut olayda kazayı idaresindeki otomobil ile yaptığı dolayısı ile sanığın somut olaya konu taksirle öldürme suçu sebebiyle A2 sınıfı sürücü belgesinin geri alınamayacağı gözetilmeden, sanığa ait sürücü belgesinin sınıfı belirtilmeden geri alınmasına karar verilmesinin kanuna aykırı olduğuna karar verdi.

Karar Metni;

"Mahkemesi : Asliye Ceza Mahkemesi
Suç : Taksirle öldürme
Hüküm : TCK'nın 85/1, 62, 50/1-a, 52/2-4, 63, 53/6. maddeleri gereğince mahkûmiyet taksirle öldürme suçundan sanığın mahkumiyetine ilişkin hüküm sanık müdafii ve katılan vekili tarafından temyiz edilmekle, dosya incelenerek gereği düşünüldü:

2. 5237 sayılı TCK'nın 53/6. maddesinde, belli bir meslek veya sanatın ya da trafik düzeninin gerektirdiği dikkat ve özen yükümlülüğüne aykırılık dolayısıyla işlenen taksirli suçtan mahkumiyet hâlinde, üç aydan az ve üç yıldan fazla olmamak üzere, bu meslek veya sanatın icrasının yasaklanmasına ya da sürücü belgesinin geri alınmasına karar verilebileceği düzenlendiği; sanığın sürücü belgesi bilgilerinin incelendiğinde, aynı belge numarası adı altında B ve A2 sürücü belgesinin bulunduğu, sanık hakkında bu madde hükümlerinin uygulanmasına karar verilirken, yargılamaya konu kazayı idaresindeki otomobil ile yaptığı ve bu nedenle sanığın somut olaya konu taksirle öldürme suçu sebebiyle A2 sınıfı sürücü belgesinin geri alınamayacağı gözetilmeden, sanığa ait sürücü belgesinin sınıfı belirtilmeden geri alınmasına karar verilmesi Kanuna aykırı olup, sanık müdafiinin ve katılanlar vekilinin temyiz itirazları bu itibarla yerinde görüldüğünden, hükmün bu sebeplerden dolayı 5320 sayılı Kanunun 8. maddesi uyarınca halen uygulanmakta olan 1412 sayılı CMUK'un 321. maddesi gereğince BOZULMASINA" karar verilmiştir.

Kaynak: Yargıtay 12. Ceza Dairesi 2020/3255 E., 2021/9153 K. sayılı Kararı

ŞARJ HİZMETİ YÖNETMELİĞİ RESMÎ GAZETE'DE YAYIMLANDI

Teknolojini gelişmesi, dünyadaki petrol fiyatlarındaki artış ve doğanın korunması yönünde fosil yakıt kullanımının azaltılmasını savunan sivil toplum örgütlerinin toplumda yarattığı algı sonucu devletler alternatif yöntemlere uyum sağlamaya başladı. Ülkemizde de son olarak 02 Nisan 2022 tarihli ve 31797 sayılı Resmî Gazete'de Şarj Hizmeti Yönetmeliği yayımlandı.

Bu yönetmelik ile birlikte elektrikli araçlara elektrik enerjisi temininin sağlandığı şarj ünitesi ve istasyonlarının kurulması, şarj ağı ve şarj ağına bağlı şarj istasyonlarının işletilmesi ile şarj hizmetinin sunulmasına ilişkin usul ve esasların belirlenmesi hedeflenmektedir.

Tüm ülkelerde fosil yakıt kullanımının azaltılabilmesi ve elektrikli araç kullanımının yaygınlaşabilmesinin hedeflendiği bu yıllarda, ülkemizde bu konunun usul ve esaslarını belirleyen bir yönetmeliğin çıkmış olması sevindirici olmakla birlikte önümüzdeki yıllarda bu konuda yeni düzenlemelerin geleceğinin de habercisi olmaktadır.

Kaynak: https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220402-2.htm

KENTLEŞME VE GÖÇÜN SUÇ OLGUSUNA ETKİLERİ

I- GİRİŞ

Kentleşme, göç ve suç olguları, toplumun sosyal ve ekonomik yapısı ile bireylerin tutum ve davranışlarında değişmelere yol açma etkisine sahip olgulardır. Gelişmekte olan ülkelerin büyük kentlerinde suçlar ve adli vakalar gün geçtikçe artmakta, can ve mal güvenliği azalmakta olduğundan bu olgular tartışılır hale gelmiş; kentleşme ve göçün etkisiyle ortaya çıkan problemlere çözüm üretilmeye çalışılmıştır.

Bu kapsamda, özellikle Sanayi Devrimi ile birlikte artan kırdan kente göç ve göçün etkisiyle ortaya çıkan ''suç sorunu'', gelişmekte olan toplumların çözüm üretmeye çalıştığı en önemli sorun haline gelmiştir.

Bu çalışmada, kentleşme, göç ve suç kavramlarına kısaca değinilecek, suçun kentleşme ve göç ile ilişkisi açıklanacak, nihayetinde göç ile birlikte yaşanan kentleşmenin suç olgusu üzerindeki etkileri ele alınacaktır.

II- KENTLEŞME, GÖÇ VE SUÇ KAVRAMLARI

2.1. Kentleşme Kavramı

Kentleşme gerçekte belirli bir yerleşim bölgesinde, nüfusun aşırı artışı ve bu nedenle yeni etkenlerin yaratılması, yeni çözüm koşullarının bulunması demektir.

Günümüzde özellikle gelişmekte olan ülkelerde sosyal değişmenin en açık göstergelerinden birisi kentleşmedir. [1]
Kentleşme; ekonomik, sosyal ve teknolojik dönüşümlerin ve bu dönüşümler neticesinde toplumların yapısında ve bireylerin tutum ve davranışlarında meydana gelen değişimleri kapsar.

Tarıma dayalı üretim tarzının Sanayi Devrimi ile birlikte hakimiyetini yitirmesi, kentleşme sürecinin yaşanmasını gerekli kılmış; yaşanan bu süreç neticesinde mesleklerin, iş bölümünün, farklı kültür gruplarının ve tüm bunların doğal sonucu olarak karmaşık insan ilişkilerinin olduğu yaşam merkezleri ortaya çıkmıştır.

Kentleşmeyi etkileyen en önemli faktör ekonomik sebepler olmuştur. Keleş'e göre, *''Ekonomik nedenler, insanların içinde yaşadıkları koşulların katlanılmaz olarak görülmesi ya da rahatsızlık verici hale gelmesi anlamına gelir. Ekonomik nedenler arasında; toprağın düşük verimi, düşük ücret, sınırlı iş olanakları, eğitim, sağlık vb. olanaklardan yoksulluk, kıtlık, sınırlı toplumsal devingenlik, toplumsal çatışma ve terör sıralanabilir. Bu nedenlerin ortak özelliği bir zorunluluk halinin mevcut olmasıdır.''* [2]

Ekonomik sebeplerin yanı sıra, sosyo-psikolojik sebepler (iş olanakları, sağlık, eğitim, sosyal yaşam vb.), teknolojik ve siyasal sebepler (ekonomik ve toplumsal kalkınma planları, iletişim araçları vb.) de kentleşme sürecinin ve göçün hızlanmasına yol açmıştır.

2.2. Göç Kavramı

Kentleşme ile bağlantılı olan göç olgusu, temelinde sosyal bir hareket olmasına karşın, hayatın her yönünü etkileyen bir ''yer değiştirme'' eylemidir. Göç; bireylerin ya da grupların yerleşme alanlarından çeşitli nedenlerle uzak veya yakın başka alanlara gerçekleştirdikleri uzun süreli yer değişikliği hareketi olarak tanımlanabilir. Göç olgusu büyük oranda kentleşme ile ilişkilidir. Özellikle gelişmekte olan ülkelerde göç, kentler ve kent yaşamı üzerinde farklı yaşam alanlarının oluşmasına ve kentte yeni bir düzenin kurulmasına sebep olmaktadır. Dışarıdan bakıldığında çok çarpık, denetimsiz, kontrolsüz olarak addedilen ve bir an önce kontrol altına alınması gerektiği düşünülen göç olgusu, aslında toplumun o dönemki politik ve ekonomik zorlamalarının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. [3]

2.3. Suç Kavramı

Suç, en genel anlamda toplumda yürürlükte olan normlardan sapma olarak tanımlanabilir. Hukuk düzenince açıkça yasaklanan ve ihlali durumunda mutlaka cezai yaptırım öngörülen her türlü eylem suç olarak nitelendirilirken, toplumsal normların kabul edilebilirlik sınırını aşan her türlü davranış sapma olarak nitelendirilir.

III- KENTLEŞME VE SUÇ

Kalabalık ve heterojen nüfus yapısı, farklı kimliklerin varlığı, toplumsal denetimin zayıflığı, ekonomik ve mali kaynakların zenginliği kentleri suç işlemek için ideal alanlar haline getirmiş ve kentlerin güvenliği sorunu ortaya çıkmış; gasp, cinsel taciz, cinayet gibi günlük yaşamda etkisi daha kolay hissedilen suçlardaki artışla birlikte toplumsal tedirginlik artmıştır.

Özellikle gelişmekte olan ülkelerde kentleşme ve suç arasındaki ilişkinin en önemli boyutlarından birisi göç olgusudur. Sağlıksız kentleşme süreciyle birlikte kırsaldan kentlere akın eden kitleler; sosyal, ekonomik ve kültürel olarak kent yaşamına adapte olamamaktadır.

Kentlerin hem nüfus yoğunluğu hem de heterojen yapısı denetimi daha zor kılmakta ve kırsal alanlardan kentlere göç edenler için gri alanlar yaratmaktadır. Göç süreci neticesinde iş bulamayan, kent yaşamının gerektirdiği kurallara adapte olamayan birey, suçlu alt kültürler ile etkileşim içerisine girebilmektedir.

Kentsel değişimlerin hızlı yaşandığı, nüfus artışının sağlıksız ve yoğun olduğu kentlerde insanların daha gergin bir yapıya sahip olduğu görülmüş; bu konuda yapılan bir çalışmada, benzer kentler arasında nüfusun en hızlı arttığı yerleşim yerlerinde intihar, boşanma ve suç oranlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Tüm bu nedenler dolayısıyla kentlerin suç işlemeye daha elverişli alanlar olduğu söylenebilir. [4]

IV- GÖÇ VE SUÇ

Bir nüfus hareketi olarak değerlendirilen göçle birlikte özellikle yoğun göç alan büyük şehirlerde oluşan düzensiz ve sağlıksız kentleşmenin ve nüfus artışının ivme kazandığı süreç; toplumu insan hayatını etkileyen olumsuz bir süreç olarak gelişmekte ve başta suç ile suçluluk olmak üzere işsizlik, konut sıkıntısı, yabancılaşma gibi sosyal problemleri artırmaktadır. [5]

Göçle birlikte bulundukları yerdeki durumlarına göre daha iyi yaşam koşulları, iş ve eğitim olanakları elde etme beklentisinin gerçekleşmemesinin; bireylerde hayal kırıklığı, şiddet ve suça dönüştüğü ve yapılan araştırmaların darp, hırsızlık, gasp ve uyuşturucu pazarlama gibi suçların bu bölgelerde yaygınlaştığını gösterdiği iddia edilmektedir.

V- SONUÇ

Kentleşme sürecinde göç ve suçluluk olgusu arasında mutlak ilişkinin olduğu aşikardır. Kentlerin sosyal yapısının suçluluk üzerindeki ve suçluluğu artırıcı yöndeki etkileri oldukça fazladır.

Kentleşme sürecinde suçluluk oranının artmasında suça etki eden faktörler yanında, göç faktörü ve beraberinde getirdiği kültür çatışması gibi faktörler yer almaktadır.

Kentleşme sürecinde bir sosyal yapıdan diğer bir sosyal yapıya geçiş, suç eğilimindeki farklılıkları ve aynı zamanda sosyal yapıdaki farklılıkları beraberinde getirmektedir.

Çarpık kentleşme kontrolsüz göçü meydana getirmekte, kontrolsüz göç de suç eğilimini oluşturmaktadır. Böylelikle dengesi bozulan bir toplumsal yapı meydana gelmektedir.

Toplumsal suçlar, bireysel yasa dışı davranışlar, kalabalıkta kaybolma, takipten kurtulma, önleyici kolluk hizmetlerinin etkinliğini hissettirmesinin zayıflaması, karmaşık kent çevresi ile bütünleşmede başarı kazanamayış, toplumsal beklentilerin gerçekleşmemesinden doğan düş kırıklıkları; kentin, tüketici ve yabancılaştırıcı etkileri altında toplumdan kopmanın ve dışlanmanın ifadesi 'suçluluk' olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kentleşme sürecinde, kentsel gelişmeyi yakından etkileyen göç olgusu ve bu olgunun sosyo-ekonomik açılardan toplum ve insan üzerine yapmış olduğu olumsuz etkiler arasında yer alan suç işleme eğiliminin azaltılması ve kentleşmenin düzenli gelişiminin sağlanabilmesi için toplumun her kesimine görev düşmektedir.

Detaylı Bilgi için;
Stj. Av. Anıl Sağlam
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. YILDIRIM, Aziz, Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri (Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2004), s.11

2. KELEŞ, Ruşen, Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, 1992, s.22

3. BAHAR, Halil İbrahim, Sosyoloji, Uşak Yayınları, 2009, s.259

4. DÖNMEZER, Sulhi, Kriminoloji, Beta Yayınları, 1994, s.62

5. DİLBER, Suat, Göç Olgusunun Suç ve Suçluluk Oranına Etkisi, Polis Akademisi Yayınları, 2003, s.149

KENTLEŞME SÜRECİNDE BİR SOSYAL YAPIDAN DİĞER BİR SOSYAL YAPIYA GEÇİŞ, SUÇ EĞİLİMİNDEKİ FARKLILIKLARI VE AYNI ZAMANDA SOSYAL YAPIDAKİ FARKLILIKLARI BERABERİNDE GETİRMEKTEDİR. ÇARPIK KENTLEŞME KONTROLSÜZ GÖÇÜ MEYDANA GETİRMEKTE, KONTROLSÜZ GÖÇ DE SUÇ EĞİLİMİNİ OLUŞTURMAKTADIR.

AİLE KONUTU

GİRİŞ

İlk olarak aile kavramından başlarsak, 1982 Anayasasının 41. Maddesinde ailenin tanımına yer verilmiştir; *"Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar."*

Bu madde aile kavramının yüksek önem taşıdığını, toplumun temeli olduğunu, ailenin huzur ve refahının sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Aile kavramı bu madde ile anayasal güvence altına alınmıştır. Aile konutu kavramı ise 01.01.2002 tarihinde 4721 sayılı Türk Medeni Kanunumuza girmiştir.

Aile konutunun vasfı boşanma davası sonuçlanana kadar devam eder. Kanunumuza yeni gelen aile konutu kavramı ile eşlerin yaşam faaliyetlerini gerçekleştirdikleri konutlarla ilgili yapılan birtakım tasarruflar eşin rızasına bağlanmıştır. [1] Fakat diğer eş bilerek, kasıtlı bir şekilde rıza sağlamıyorsa ve haklı bir sebep olmadan rıza vermiyorsa TMK 194/2 uyarınca;

"Rızayı sağlayamayan veya haklı bir sebep olmadan kendisine rıza verilmeyen eş, hâkimin müdahalesini isteyebilir."

Diğer eş, rıza vermeyen eşe dava açabilir veya hâkimden müdahalede bulunmasını isteyebilir. Aşağıda ise aile konutu kavramı hakkında genel bilgilere yer verilecektir.

I. AİLE KONUTU GENEL OLARAK

Yargıtay'ın aile konutu hakkındaki tanımı kararda şu şekildedir:

Yargıtay 4. Ceza Dairesi 18.03.2009 tarihli 2007/213 E. – 2009/5127 K. sayılı Karar:

"Aile konutu; sürekli olarak barınmak üzere kullanılan ve aile yaşamının yoğunlaştığı oturma yeri" biçiminde tanımlanmış ve aile konutunun varlığı için; evlilik birliğinin kurulması ve aile yaşamının yoğunlaştığı bir konutun bulunması gerektiği belirtilmiştir (Bkz. Ömer U. Gençcan, Mal Rejimleri Hukuku, Ankara 2007, s. 199, 204). Böylece yasa uyarınca aile konutu, eşlerin müşterek yaşamlarını sürdürmeleri için ayrılan ve aynı konutta iki tarafın da yaşama hakkını güvenceye alan hukuksal bir kurum olarak kabul edilmiştir.".

Kanunda aile konutunun tanımı yapılmamış olsa bile karara baktığımızda aile konutunun eşlerin ve varsa çocukların birlikte yaşadıkları ve ailenin yaşam alanı merkezi haline gelen konut olarak nitelendirildiğini görüyoruz. Bu Yargıtay kararına ek olarak Yargıtay 4. Ceza Dairesi 18.03.2009 tarihli 2007/213 E. – 2009/5127 K. sayılı Karar:

Ayrıca, aile konutu TMK 194. Madde;
"Eşlerden biri, diğer eşin açık rızası bulunmadıkça, aile konutu ile ilgili kira sözleşmesini feshedemez, aile konutunu devredemez veya aile konutu üzerindeki hakları sınırlayamaz." şeklindedir.

Eşlerden biri, diğer eşin açık rızasını almadıkça aile konutunu bir başkasına devredemez ve konut üzerindeki hakları sınırlayamaz. Eğer aile konutu kira sözleşmesine dayalıysa rızası olmadan kira sözleşmesini feshedemez. Bu hallerde diğer eşin açık rızası olmadan aile konutuyla ilgili hukuksal tasarruflar yapılamaz, sınırlandırılır. Bu işlemler "eşlerin serbestliği ilkesine" bir istisna teşkil eder. Aile konutuna ilişkin iradi tasarruflarda eşlerin serbestliği ilkesine istisna getirilir. Fakat iradi olmayan icra ile satış durumlarında eşin rızası ayrıca aranmaz.

II. AİLE KONUTU SAYILABİLMESİNİN ŞARTLARI

A. Eşlerden Birinin Mülkiyet Hakkına Sahip Olması Gerekmez

Yaşadıkları konut eşlerden birinin mülkiyetinde olmayabilir bu durum aile konutu olmasını engellemez. Kiracı olarak oturulan konutta aile konutu olarak nitelendirilebilir. Eğer kira sözleşmesiyle eşler bu konutta oturuyorsa; kira sözleşmesinin tarafı olmayan eş kiraya verene bildirimde bulunup kira sözleşmesinin tarafı olarak eklenebilir. [2] TMK 194/son uyarınca;

"Aile konutu eşlerden biri tarafından kira ile sağlanmışsa, sözleşmenin tarafı olmayan eş, kiralayana yapacağı bildirimle sözleşmenin tarafı hâline gelir ve bildirimde bulunan eş diğeri ile müteselsilen sorumlu olur. "

Açıkça, eğer kira sözleşmesinin tarafı olmak için eş bir bildirimde bulunursa o zaman kira sözleşmesinden müteselsilen sorumlu olurlar.

B. Eşlerin Sürekli Olarak Yaşadıkları Konut Olmalı

Aile konutu kural olarak tektir. Yazlık, kışlık, hafta sonları gidilen, çiftlik evi gibi evler hukuken aile konutu olarak nitelendirilmez. Sürekli olarak oturma amacıyla kullanılan ve müşterek yaşam merkezi olan ev, aile konutu olarak nitelendirilir. Eğer böyle bir ev söz konusu değilse ve haklı sebeplerle birden çok evde oturulmak zorunda kalınıyorsa; en çok oturma amacıyla kullanılan daha ağırlıklı gidilen ev, aile konutu olarak nitelendirilebilir. [4]

C. Tapuya Şerh Verilmesi Gerekmez

Aile konutu şerhinin kurucu değil açıklayıcı bir niteliği vardır. Konutun aile konutu olabilmesi için tapuya şerh verilmesi gerekmez. Aile konutu olma özelliklerini taşıyor ise zaten aile konutu olarak nitelendirilir, özellikle tapuya şerhin düşülmesi gerekmez. Tapuya şerh verilmese bile aile konutu hakkında diğer eşin açık rızası olmadan yapılan tüm işlemler iptale tabidir.

c.1 Şerhin Önemi

Aile konutu şerhi açıklayıcı nitelikte olduğu için tapuya düşülmesinin gerekli olmadığını dile getirmiştik. Kanunda açıkça iyi niyetin koruncağına dair bir hüküm olmadığı için şerh olmasa bile eğer konut aile konutu niteliğinde ise iyiniyetli 3.kişilere karşı bu konut korunur. [3] Diğer eşin rızası olmadan aile konutu satılamaz, kısıtlanamaz ve kira sözleşmesi feshedilemez. Şerh sadece tapuda aile konutunun aleniliği için önemlidir.

c.2 Aile Konutu Şerhi Nasıl Konulur?

Aile konutu nerede bulunuyorsa o yerdeki tapu müdürlüğüne başvuru yapılarak aile konutu şerhi konabilir. Bu şerh özel bir harca tabii değildir.

Tapu sicili tüzüğü 49/c uyarınca;
"Aile konutu şerhi için merkezi nüfus idaresi sisteminden veya nüfus müdürlüğünden alınan yerleşim yeri belgesi ile medeni hâli gösterir nüfus kayıt örneği," aranacağı belirtilmiştir. Yani bu şerhi konulması için ikametgâh belgesi ve evlilik halini ibrazı şerh için gereklidir.

c.3 Aile Konutu Şerhinin Kaldırılması

Bu şerh aile konutu ortadan kalkana kadar devam eder süresi yoktur. Kural olarak evlilik birliği sona erene kadar aile konutuna konulan şerh devam eder. [5] Ölüm belgesi, boşanma kararı gibi belgelerle şerh tek başına terkin edilemez, talep veya gerekli hallerde dava açılması gerekir. Öyle ki Yargıtay 2. Hukuk Dairesi 25.03.2019 tarihli 2019/1350 E. – 2019/3311 K. sayılı Kararında:

"1. Aile Mahkemesince 16.07.2013 tarihinde dava konusu taşınmaza aile konutu şerhi konulmasına karar verildiği, tarafların 14.01.2015 tarihinde boşandıkları, bunun üzerine davacı erkeğin aile konutu şerhinin kaldırılmasını mahkemeden talep ettiği, ... 1. Aile Mahkemesince

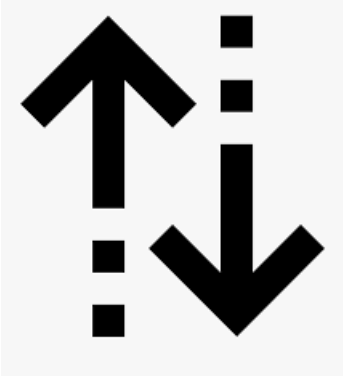

26.02.2016 tarihli ek kararla aile konutu şerhi konulması kararının, tedbir kararı olmadığı, dava üzerine taşınmaza aile konutu şerhi konulduğu, bu nedenle şerhin dava yolu ile kaldırılmasının mümkün olduğu gerekçesi ile talebin reddine karar verildiği, bunun üzerine davacının bu davayı açtığı anlaşılmaktadır. Dava konusu taşınmaza, mahkeme kararı ile aile konutu şerhi konulmasına karar verildiğinden, aile konutu şerhinin kaldırılması da ancak dava yolu ile istenebilir. Bu nedenle davacının bu davayı açmakta hukuki yararının olduğu sabittir."

Görüldüğü üzere aile konutu şerhinin kaldırılması da ancak dava yoluyla istenebileceği belirtilmiştir.

III. Aile Konutunun Boşanma Davasındaki Durumu

Boşanmaya taraf olanlar için aile konutu hem maddi hem manevi önem taşır. Aile konutu eşlerden birinin mülkiyetinde olsa bile aile bireylerinin birlikte zilyetliği vardır. Eğer eşler aralarında anlaşarak malların ve aile konutunu paylaşımına gittiyse istedikleri şekilde paylaştırılır. [6]

Fakat anlaşma sağlanmaz ise hâkimin takdir yetkisi mevcuttur. Hâkim, ailenin ekonomik durumu, sosyal durumu ve çocukların menfaatlerini göz önünde tutarak değerlendirme yapar ve aile konutunun hangi eşe tahsis edileceğine karar verir. [7]

IV. Aile Konutuna Uygulanabilen TMK 236/II Maddesinin Koşulları

Öncelikle bu hükmün uygulanabilmesi eşlerin edinilmiş mallara katılma rejimine tabii olmaları gerekir. [8] Sonrasında ise bir boşanma davasının açılmış olması lazım ve bu boşanma davasında zina veya hayata kast sebeplerinden birine dayanılması gerekmektedir. Bu sebeplere dayandırılmakla birlikte hüküm zina veya hayata kast ile ilgili verilmesi gerekir eğer başka bir sebep bulunup hüküm verilirse TMK 236/II fıkrası uygulanmaz. Bu iki şartın sağlanmasıyla fiilleri işleyen ve artık değer alacağı bulunan eşin kusurlu olması aranır. Bu şartların varlığı halinde fiilleri işleyen eş aleyhine artık değer katılma payında azalma veya tamamen kaldırılması şeklinde hakkaniyete uygun bir şekilde hâkimin takdir yetkisi bulunmaktadır.

Hâkimin, aile konutu üstünde 236/II uyarınca takdir yetkisi mevcuttur. Zina veya hayata kast nedenlerinden biriyle boşanma davası sonuçlanırsa hâkim artık değerin tamamen kaldırılmasıyla aile konutunun karşı tarafa kalmasına hükmedebilir veya aile konutundaki artık değerin azaltılmasına hükmedebilir. İsterse mağdur olan eş yargılamanın her aşamasında bu talebi ileri sürebilir. Fakat mağdur eş tarafından artık değerdeki pay oranının azaltılması veya kaldırılması talep edilmese bile re'sen karar verilebileceği şeklinde öğretide görüşler bulunmaktadır.

Detaylı Bilgi için;
Stj. Öğr. Seril İzay Reis
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Prof. Dr. Bilge Öztan - Aile Hukuku, 6. Baskı (3)

2. Gökçen Kapusuz - Türk Hukukunda Aile Konutu (5)

3. Şükran Şıpka – Aile Konutu ile ilgili işlemlerde diğerin eşin rızası, Haziran 2004 (1)

4. Serhan Ayan - Evlilik Birliğinin Korunması (6)

5. Şebnem Nebioğlu Öner- Aile Konutunun özellikleri, unsurları, koruma süresi ve korunma nedenleri (2)

6. Oğuzhan Ertekin – Aile konutu ve aile konutu şerhi (4)

7. Sarı, Suat. Evlilik Birliğinde Yasal Mal Rejimi Olarak Edinilmiş Mallara Katılma Rejimi. İstanbul: Beşir Kitabevi, 2007. (7)

8. Doğan, Murat ve Köroğlu, Emre. "Edinilmiş Mallara Katılma Rejiminde Katılma Alacağının Niteliği." Erciyes Üniversitesi Hukuk Fakültesi Sempozyum Dergisi (8)

SERMAYE PİYASASINDA PİYASA BOZUCU EYLEMLER

A. GİRİŞ

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununun (Bundan sonra kısaca "Kanun" olarak anılacaktır.) ilk maddesinde kanunun amacı sermaye piyasasının güvenilir, şeffaf, etkin, istikrarlı, adil ve rekabetçi bir ortamda işleyişinin ve gelişmesinin sağlanması, yatırımcıların hak ve menfaatlerinin korunması için sermaye piyasasının düzenlenmesi ve denetlenmesi olarak belirtilmiştir.

Kanunun bu amacının yerine getirilmesi için sadece işleyişe ilişkin genel düzenlemelere değil, kanun ile kurulan bu düzenin korunmasına ilişkin hükümlere de ihtiyaç duyulmaktadır. Bu nedenle ilgili kanunda düzenleyici ve emredici normların yanında cezai ve idari yaptırım içeren normlara da yer verilmesi kaçınılmaz bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu kapsamda Kanunun altıncı kısmında İdari Para Cezası Gerektiren Fiiller ve Sermaye Piyasası Suçları başlığı düzenlenmiş olup altıncı kısmın birinci bölümde İdari Para Cezası Gerektiren Fiiller, ikinci bölümde ise Sermaye Piyasası suçları düzenlenmiştir.

Bu yazıda ise İdari Para Cezası Gerektiren Fiiller başlığı altında düzenlenen ve Piyasa Bozucu Eylemler ile bu maddeye dayanak çıkartılan Piyasa Bozucu Eylemler Tebliği (Bundan sonra kısaca "Tebliğ" olarak anılacaktır.) incelenecektir.

B. PİYASA BOZUCU EYLEMLER

Piyasa Bozucu Eylemler, Avrupa Birliği'ne uyum süreci dahilinde Türk hukukunda yasal bir çerçeveye oturan ve Avrupa Konseyi'nin 2003/6/EC sayılı Direktifi esas alınarak 2012 yılında hukukumuza dahil edilen düzenlemelerden biridir. Piyasa Bozucu Eylemler her ne kadar idari para cezası yaptırımını öngörmekteyse de gerek bu düzenlemeye verilen önem gerekse bu düzenlemenin caydırıcı fonksiyonu göz önüne alınarak 104. Madde de ayrı bir madde ile düzenlenmiştir. [1]

Piyasa Bozucu Eylemler, kanunda aynen *"Makul bir ekonomik veya finansal gerekçeyle açıklanamayan, borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasaların güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozacak nitelikteki eylem ve işlemler, bir suç oluşturmadığı takdirde, piyasa bozucu nitelikte eylem sayılır."* şeklinde tanımlanmıştır. Kanun maddesinde açıkça belirtildiği üzere bu madde suç sayılmayan ancak piyasaların güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozan eylemlerin yaptırımı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu madde ile bir eylem veya işlemin piyasa bozucu eylem sayılabilmesi için kanun koyucu, bu işlem veya eylemin,

- Makul bir ekonomik veya finansal gerekçeyle açıklanamayacak olması,

- Borsa ve teşkilatlanmış sair piyasaların güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozacak nitelikte olmasını,

- Bu eylemin bir suç oluşturmaması şartlarının birlikte gerçekleşmesini aramıştır. Şartlardan birinin gerçekleşmemiş olması halinde piyasa bozucu eylemden bahsedilemeyecektir.

Bu noktada makul bir ekonomik veya finansal gerekçeyle açıklanamayacak olması kriterinde makullük kavramı tartışmaya açık olup, bu kavramın objektif olarak değerlendirilmesi gerektiği kesindir. Ancak objektif değerlendirme yapılırken bu işlem veya eylemi gerçekleştiren kişinin sübjektif durumuna da bakılması gerekmektedir. [2] Zira kişi veya kişiler, gerçekleştirdikleri eylem veya işlemi makul bir ekonomik veya finansal gerekçeyle açıklaması halinde idari yaptırımdan kurtulacaktır. [3]

İlgili maddede piyasa bozucu eylemi gerçekleştiren kişi veya kişilere ilişkin olarak yirmi bin Türk lirasından beş yüz bin Türk lirasına kadar idari para cezası verileceği ancak bu suretle menfaat temin edilmiş olması hâlinde verilecek idari para cezasının miktarının bu menfaatin iki katından az olamayacağı düzenlenmiştir. Kanun maddesinde düzenlenen bu idari para cezası miktarlarında Kabahatler Kanununun 17. Maddesinin 7. Fıkrası uyarınca her takvim yılında değişiklik yapılmakta olup, 2022 yılı için bu bedeller 46.958,00TL'den 1.175.029,00TL'ye kadar olacak şekilde güncellenmiştir lakin menfaat elde edilmiş olması halinde verilecek idari para cezasının bu menfaatin iki katından az olamayacağı düzenlemesi daimidir.

Sermaye Piyasası Kurulu, Kanunun 104. Maddesine dayanarak 21.04.2014 tarihli VI – 104.1 sayılı Piyasa Bozucu Eylemler Tebliğini düzenlenmiş olup işbu tebliğ ile piyasa bozucu eylemler detaylandırılmış ve örneklendirilmiştir. Piyasa bozucu eylem sayılmayan hallerde yine özel olarak belirtilmiştir.

1. İçsel Bilgi veya Sürekli Bilgilere İlişkin İşlemler

İçsel Bilgi, Tebliğin 3. Maddesinin c bendinde "Sermaye piyasası aracının değerini, fiyatını veya yatırımcıların yatırım kararlarını etkileyebilecek nitelikteki bilgi, olay ve gelişmeleri,", Sürekli Bilgi ise Tebliğin 3. Maddesinin i bendinde "İçsel bilgi tanımı dışında kalan ve Kurulun özel durumların açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri uyarınca açıklanması gerekli tüm bilgileri" olarak tanımlanmıştır.

İçsel bilgi veya sürekli bilgiye sahip olan kişilerin bu bilgilerin gizliliğini mevzuata uygun şekilde kamuya gerekli açıklamalar yapılana kadar koruması esas olup bu husus Tebliğin 4/1. Maddesinde açıkça hüküm altına alınmıştır.

Tebliğin 4/2. Maddesi ise; bu bilgiler mevzuata uygun şekilde kamuya açıklanmadan önce bu bilgilere sahip olan kişilerden doğrudan ya da dolaylı olarak alan kişiler tarafından ilgili sermaye piyasası aracında işlem yapılması durumunda,

a) İçsel bilgi veya sürekli bilgilere sahip olan kişilerin bu bilgileri diğer kişilere vermeleri,
b) İçsel bilgi veya sürekli bilgileri bu bilgilere sahip olan kişilerden doğrudan ya da dolaylı olarak alan kişilerin ilgili sermaye piyasası aracında işlem yapmalarının piyasa bozucu eylem olarak değerlendirileceği belirtilmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu, Tebliğin 4. Maddesinin 3. ve 4. Fıkralarında, bu maddeye dayalı olarak sadece içsel bilgi ve sürekli bilgilere sahip kişiler tarafından gerçekleştirilen işlemlerin değil, ihraççılar tarafından düzenlenen finansal tablo ve raporlar ile bağımsız denetim raporlarının hazırlandığı hesap döneminin bitimini izleyen günden söz konusu tablo ve raporların mevzuata uygun şekilde kamuya duyurulmasına kadar geçen süre içerisinde ve içsel bilgi veya sürekli bilgilerin kesinleşmesinden mevzuata uygun şekilde kamuya duyurulmasına kadar geçen süre içerisinde içsel bilgi veya sürekli bilgilere sahip olan kişilerin eşleri, çocukları ya da aynı evde yaşadıkları kişiler tarafından ilgili sermaye piyasası araçlarında gerçekleştirilen işlemlerin de piyasa bozucu eylem olarak değerlendirileceğini düzenlemiştir. Bu bilgilerin ilgili sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikte olması ve ihraççıların veya bunların bağlı veya hâkim ortaklıklarının yöneticilerinin, ihraççıların veya bunların bağlı veya hâkim ortaklıklarında pay sahibi olmaları nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişilerin, iş, meslek ve görevlerinin icrası nedeniyle bu bilgilere sahip olan kişilerin, bu bilgileri suç işlemek suretiyle elde eden kişilerin, sahip oldukları bilginin Kanunun 106. Maddesinin 1. fıkrasında belirtilen nitelikte bulunduğunu bilen veya ispat edilmesi hâlinde bilmesi gereken kişilerin bu suretle kendisine veya bir başkasına menfaat temin etmesi halinde artık piyasa bozucu eylemden bahsedilemeyecek ve kişi Kanunun 106. Maddesine göre Bilgi Suiistimali suçundan yargılanacaktır.

2. Emir veya İşlemlere İlişkin Piyasa Bozucu Eylemler

Emir veya işlemlere ilişkin piyasa bozucu eylemler, Tebliğ'in 5. Maddesinde tek başına ya da birlikte hareket eden kişiler tarafından borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda gerçekleştirilen, sermaye piyasası araçlarının fiyatları, fiyat değişimleri, işlem hacimleri, işlem miktarları, işlem oranları, emir miktarları, emir oranları, emir iptal miktarları, emir iptal oranları veya emir gerçekleşme oranları gibi sermaye piyasalarının işleyişi veya sermaye piyasası araçlarının fiyatlarının belirlenmesiyle ilgili veriler dikkate alındığında önemli veya etkili kabul edilebilecek nitelikteki bir takım eylemlerin borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasaların güven, açıklık ve istikrar içinde çalışmasını bozan ya da sermaye piyasası araçlarının fiyatları, fiyat değişimleri, arz ve talepleri hakkında yanlış veya yanıltıcı izlenim uyandıran veya adil ve dürüst işlem yapılmasını, piyasanın rekabetçi bir ortamda işleyişini ya da fiyatın doğru ve dürüst bir şekilde oluşmasını zorlaştıran ya da engelleyen fiil ve davranışların piyasa bozucu eylem olarak değerlendirileceğini düzenlemiştir. Tebliğde bu eylemler örneklendirilmişse de sınırlı sayı ilkesi kapsamında sayılmamış ve benzeri işlemler denmek suretiyle başkaca eylemlerin de piyasa bozucu eylem olarak değerlendirilebileceğini düzenlemiştir.

Ancak yukarıda belirtilen hususlara ilişkin, *alım veya satım yapılması, hesap hareketi gerçekleştirilmesi, emir verilmesi, emir iptali veya emir değiştirilmesi, farklı fiyat kademelerine emir iletilmesi, bir dakikadan daha az zaman dilimlerinde piyasadaki en iyi alım fiyatına eşit veya piyasadaki en iyi alım fiyatından daha düşük fiyatlı satım emri ya da piyasadaki en iyi satım fiyatına eşit veya piyasadaki en iyi satım fiyatından daha yüksek fiyatlı alım emri iletmek şeklinde yön değiştiren emirler verilmesi, kendinden kendine veya karşılıklı işlemler gerçekleştirilmesi, açılış veya kapanış fiyatlarını etkilemeye yönelik işlemler yapılması, gün sonu veya vade sonu uzlaşma fiyatlarını etkilemeye yönelik işlemler gerçekleştirilmesi, fiyat yükseltici, fiyat düşürücü veya fiyatı sabit tutmaya yönelik işlemler yapılması, vadeli işlem ve opsiyon piyasasında bir sicile bağlı tüm hesaplar için ya da piyasa bazında belirlenen pozisyon limitlerinin geçilmesi, vadeli işlem ve opsiyon piyasasında, ilgili dayanak varlık piyasasında gerçekleştirilen işlemlerle aynı yönlü işlemler gerçekleştirilmesine* yönelik eylem ve işlemlerin piyasa bozucu eylem olarak değerlendirileceği açık bir şekilde belirtilmektedir. Tebliğin bu maddesinde belirtilen eylem ve işlemler Kanunun 107. Maddesinde düzenlenen Piyasa Dolandırıcılığı suçunun oluşması için gerekli görülen fiiller ile benzerlik göstermektedir. Bu nedenle piyasa dolandırıcılığı suçunun oluşmadığı hallerde ancak emir veya işlemlere ilişkin piyasa bozucu eylemlerde söz edilebilecek ve idari para cezası uygulanabilecektir. [4] Uygulamada sıklıkla piyasa dolandırıcılığı ve emir veya ilişkin piyasa bozucu eylemlere karşılaşılmakta olup Sermaye Piyasası Kurulu tarafından bu hususlara ilişkin "Aracı Kurumların Sorumlulukları ve Dikkat Etmeleri Gereken Hususlar" [5] ve "Yatırımcıların Dikkat Etmesi Gereken Hususlar" başlıklı yazılar yayınlamıştır. [6]

3. İletişim veya Haberleşme Yoluyla İşlenen Piyasa Bozucu Eylemler

İletişim veya haberleşme yoluyla işlenen piyasa bozucu eylemler Tebliğin 6. Maddesinde düzenlenmiş olup tebliğin ilk halinde yer alan birinci fıkrada, Sermaye piyasası araçlarının fiyatları, değerleri veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikte veya bunlara etki edebilecek piyasa göstergelerine ilişkin olarak yalan, yanlış veya yanıltıcı bilgi verilmesi, söylenti çıkarılması, haber verilmesi, özel durum açıklaması yapılması, yorum yapılması veya rapor hazırlanması piyasa bozucu eylem olarak değerlendirilmiştir. Yine tebliğin ilk halinde aynı maddenin ikinci fıkrası, birinci fıkrada belirtilen hususların yalan, yanlış veya yanıltıcı olduğunu bilen yahut bilmesi gerekenler tarafından yayılmasını piyasa bozucu eylem kabul ederken, 18.02.2017 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan değişiklik ile her iki fıkraya da "bu fiilleri gerçekleştirenler tarafından söz konusu fiillerin gerçekleştirilmesinden önce veya sonra ilgili sermaye piyasası aracında her türlü emir verilmesi ve/veya işlem yapılması" cümlesi eklenmiş ve ancak bu eylem veya işlemin gerçekleşmesi halinde iletişim veya haberleşme yoluyla işlenen piyasa bozucu eylemden bahsedilebileceği yürürlüğe girmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu Tebliğin aynı maddesinin devamı fıkralarında ise; Sermaye Piyasası Kurulunun özel durumların açıklanmasına ilişkin düzenlemeleri kapsamında açıklamakla yükümlü olunan, sermaye piyasası araçlarının fiyatlarını, değerlerini veya yatırımcıların kararlarını etkileyebilecek nitelikteki bilgilerin açıklanmamasını ve sermaye piyasası araçları hakkında kitle iletişim araçları (gazete, televizyon, internet vb.) kullanarak yorum veya tavsiyede bulunduktan sonra, yorum veya tavsiyesini

değiştirinceye kadar veya her halükarda beş iş günü içerisinde, alım veya tut tavsiyesi verdiği halde satmayı ya da satım tavsiyesi verdiği halde almayı piyasa bozucu eylem olarak değerlendirmiştir.

4. Diğer Piyasa Bozucu Eylemler

Diğer piyasa bozucu eylemler, belirli bir tasnif içerisinde değerlendirilmeyen ancak uygulamada karşılaşılması mümkün eylemlerdir. Tebliğin 7. Maddesinde diğer piyasa bozucu eylemler dört ayrı fıkrada birbirinden bağımsız konular hakkında düzenlenmiştir. [7]

İlgili maddenin 1. Fıkrasında sermaye piyasası araçlarının fiyatını veya değerini etkileyebilecek büyüklükteki emirlerin yatırım kuruluşlarına, ilgili borsaya ve teşkilatlanmış diğer piyasalara iletilmesinden önce, yatırımcıların emir bilgilerine vakıf olarak emre konu olan sermaye piyasası aracında veya bu araçla ilgili diğer sermaye piyasası araçlarında emir verilmesi, verilen emrin değiştirilmesi ya da iptal edilmesi veya söz konusu emirlere ilişkin bilgilerin üçüncü şahıslara aktarılması piyasa bozucu eylem olarak kabul edilmiştir.

Aynı maddenin ikinci fıkrasında ise borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda, bir başkasının hesabını kullanmak suretiyle bu hesap üzerinden emir iletmek, işlem yapmak veya hesap hareketi gerçekleştirmek ve bir başkasına hesabını kullandırmak suretiyle bu hesap üzerinden emir iletilmesi, işlem yapılması veya hesap hareketi gerçekleştirilmesine imkân sağlama eylemlerinin noterde düzenlenmiş bir vekâletname olmaksızın gerçekleştirilmesi piyasa bozucu eylem olarak nitelendirmiştir.

Sermaye Piyasası Kurulu tarafından düzenlenen ve 22/06/2013 tarihli ve 28685 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Pay Tebliği (VII-128.1)'nin 24/07/2020 tarihli ve 31195 sayılı Resmî Gazete'de değişiklik yapılan 27. maddesinde payları borsada işlem gören ortaklıkların pay sahiplerine yönelik bilgi formu düzenleme yükümlülüğü düzenlenmektedir. Tebliğ'de atıf yapılan bu maddeye aykırı davranılması veya bu maddenin uygulanmasına ilişkin Kurul İlke Kararlarına aykırı hareket edilmesi hali piyasa bozucu eylem olarak kabul edilmiştir.

Ayrıca Sermaye Piyasası Kurulunca haklarında işlem yapma yasağı kararı alınmış şahıslarca işlem yasaklısı oldukları dönemde kendi hesaplarını ya da başkalarının hesaplarını kullanarak borsa ve teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem yapılması Tebliğin 7. Maddesi uyarınca piyasa bozucu eylem olarak değerlendirilmiştir.

5. Piyasa Bozucu Eylem Sayılmayan Haller

Tebliğ ile düzenlenen bazı maddelerde piyasa bozucu eylemler sınırlandırılmamış ve benzeri denmek suretiyle Sermaye Piyasası Kurulu'nun değerlendirmesine bırakılmıştır.

Ancak kurul Tebliğin 8. Maddesini düzenleyerek yoruma ve denetime açık bıraktığı bu alanı sınırlamış ve piyasa bozucu eylem sayılmayan halleri düzenlemiştir. Bu maddede, Kanunun 108. Maddesinde düzenlenen bilgi suiistimali ve piyasa dolandırıcılığı sayılmayan hâllerin, yukarıda bahsettiğimiz piyasa bozucu eylemlerin düzenlendiği Kanunun 104. Maddesine girmeyen işlem ve eylemler ile basın özgürlüğü kapsamındaki faaliyetlerin piyasa bozucu eylem olarak değerlendirilmeyeceği açıkça düzenlenmiştir.

C. PİYASA BOZUCU EYLEMLERDEN DOLAYI İDARİ PARA CEZALARININ UYGULANMASI

Piyasa bozucu eylemler bu kanun kapsamında kabahat sayılmakta olup gerçekleşen kabahat doğrultusunda eylem ve/veya işlemi gerçekleştiren kişilere Kanunun 104. Maddesinde uyarınca idari para cezası verilmektedir.

Ancak Kanunun 105. Maddesinde düzenlendiği üzere idari para cezalarının uygulanmasından önce ilgilinin savunmasının istenmesi zorunludur. Savunma istemini tebliğ alan kişi otuz gün içinde savunmasını verebilir, bu süreye riayet edilmemesi hâlinde, kişinin iddiaları reddettiği değil, savunma hakkından feragat ettiği kabul edilir. Ancak verilen idari para cezalarına karşı idari yargı yolu açıktır.

D. SONUÇ

Piyasa koşullarını arz ve talebin belirlediği etkin bir sermaye piyasasının oluşum ve gelişiminin temelinde şeffaflık ve güven ilkesi yatmaktadır. Sermaye piyasalarının bu güven ve istikrar ortamı içinde işleyişinin önündeki en büyük engel ise, bazı piyasa katılımcılarının irrasyonel ve ahlak dışı davranışlarla yatırımcıların piyasa hakkındaki bilgisizliğinden ve tecrübesizliğinden yararlanarak piyasanın kötüye kullanılmasına yönelik birtakım davranışlarla yatırımcıları aldatmalarıdır. Bu davranışların ortak noktası, piyasada arz ve talep sonucu oluşan fiyat mekanizmasına müdahale edilerek piyasanın doğal işleyişinin bozulmasıdır.

Sermaye piyasalarının istikrarlı bir şekilde büyümesi, yatırımcıların bu piyasa ortamına duydukları güven ile birikimlerini bu alana yönlendirmeleri ve şirketlerin de halka arza teşviki ile mümkündür. Yatırımcı veya potansiyel yatırımcıların, aldatıcı hareketler neticesinde zarara uğramaları durumunda ise mağduriyetlerinin nasıl giderileceğinin belirlenmesi ihtiyacı bulunmaktadır.

Bu nedenle, Sermaye Piyasalarının kendine has özellikleri dolayısıyla özel bir mevzuata ve özel düzenlemelere tabi tutulması önemli bir gerekliliktir.

Detaylı Bilgi için;
Av. Hande Önal
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Tekin Memiş/Gökçen Turan, Sermaye Piyasası Hukuku, Seçkin Yayınevi, 2015, sayfa 200.

2. Nusret Çetin/ Hatice Ebru Töremiş/ Zeynep Cantimur, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nun Sistematik Analizi, Yetkin Yayınevi, 2014, sayfa 229.

3. Burak Adıgüzel, Sermaye Piyasası Hukuku, Adalet Yayınevi,2017, sayfa 316.

4. Aysel Gündoğdu/Ethem Sancak, Türk Sermaye Piyasasında Yeni Piyasa Düzeni Rejimi ve Yeni Rejimin Başarı Koşulları, Banka ve Finans Hukuk Dergisi, Cilt: 4. Sayı: 16, 2015, sayfa 91.

5. "Aracı Kurumların Sorumlulukları ve Dikkat Etmeleri Gereken Hususlar" için bkz. https://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/759

6. "Yatırımcıların Dikkat Etmesi Gereken Hususlar" için bkz. https://www.spk.gov.tr/Sayfa/AltSayfa/760.

7. Aysel Gündoğdu/Ethem Sancak, a.g.m., sayfa 92.

TÜRK PARASI KIYMETİNİ KORUMA HAKKINDA 32 SAYILI KARARA İLİŞKİN TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2008-32/34)'DE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (TEBLİĞ NO: 2022-32/66) YAYIMLANDI

1. Hazine ve Maliye Bakanlığının ''Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliği (Tebliğ No: 2022-32/66)'', 31814 sayılı, 19.04.2022 tarihli Resmî Gazete'de yayımlandı.

2. 2022-32/66 numaralı Tebliğ'in 1. Maddesine göre,

"28/2/2008 tarihli ve 26801 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Türk Parası Kıymetini Koruma Hakkında 32 Sayılı Karara İlişkin Tebliğ (Tebliğ No: 2008-32/34)'in 8 inci maddesinin dokuzuncu fıkrasının sonuna "Ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur." cümlesi eklenmiş, on beşinci fıkrasında yer alan "kararlaştırılması" ibaresi "kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi" şeklinde değiştirilmiştir."

3. Yapılan değişikliklerle birlikte 2008-32/34 numaralı Tebliğ'in 8. maddesinin dokuzuncu fıkrası ile on beşinci fıkrası şu şekilde değiştirilmiştir:

DEĞİŞİKLİKTEN ÖNCE	DEĞİŞİKLİKTEN SONRA
MADDE 8- **(9)-** Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür.	**MADDE 8-** **(9)-** Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri; taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedelini ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerini döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırmaları mümkündür. **(Ek cümle: RG-19/4/2022-31814) Ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunludur.**
DEĞİŞİKLİKTEN ÖNCE	**DEĞİŞİKLİKTEN SONRA**
MADDE 8- **(15)-** On altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür.	**MADDE 8-** **(15)-** On altıncı fıkra hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşlarının veya Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketlerinin taraf olduğu gayrimenkul satış ve gayrimenkul kiralama dışında kalan sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak **(Değişik ibare: RG-19/4/2022-31814)** kararlaştırılması, ödenmesi ve kabul edilmesi mümkündür.

4. 2022-32/66 numaralı Tebliğ'in 2. Maddesinde, "Bu Tebliğ yayım tarihinde yürürlüğe girer." düzenlemesi de mevcuttur. Tebliğ, 19.04.2022 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiştir.

5. Anılan düzenlemelerle birlikte, taşıt satış sözleşmeleri dışında kalan menkul satış sözleşmelerinde sözleşme bedellerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılmasına imkân tanınmış; ancak sözleşme konusu ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi zorunlu kılınmıştır.

Kamu kurum ve kuruluşları ile Türk Silahlı Kuvvetlerini Güçlendirme Vakfı şirketleri bu zorunluluktan muaf tutulmuştur.

Hazine 6. Ayrıca, Türkiye'de yerleşik kişilerin,

- 19.04.2022 tarihinden önce kendi aralarında akdetmiş oldukları menkul satış sözleşmelerinin ifası kapsamında, 19.04.2022 tarihinden önce dolaşıma girmiş bulunan döviz cinsinden kıymetli evraklar kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartı aranmayacaktır.

- 19.04.2022 tarihinden önce düzenlenmiş faturalar kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartı aranmayacaktır.

- Borsa İstanbul A.Ş. Kıymetli Madenler ve Kıymetli Taşlar Piyasası'nda döviz cinsinden gerçekleştirilen kıymetli maden ve kıymetli taş alım satım işlemleri ile bu işlemlerin takası kapsamındaki ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi şartları aranmayacaktır.

7. Türkiye'de yerleşik kişiler ile dışarıda yerleşik kişiler arasında akdedilmiş/akdedilecek menkul satış sözleşmelerine ilişkin ödeme yükümlülüklerinin Türk parası cinsinden yerine getirilmesi ve kabul edilmesi zorunluluğu yoktur.

Taraflardan birinin Türkiye dışında yerleşik olması durumunda, ödeme yükümlülükleri, döviz cinsinden yerine getirilebilir ve kabul edilebilir.

8. 19.04.2022 tarihi ve sonrasında döviz cinsinden düzenlenmiş olan çek vb. ödeme araçları, Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdettikleri/akdedecekleri menkul satış sözleşmelerinde ödeme yükümlülüklerini yerine getirirken kullanılamayacaktır.

9. Söz konusu düzenlemelerle taşıt satış sözleşmelerine ilişkin bir hüküm içermediğinden, Türkiye'de yerleşik kişilerin kendi aralarında akdedecekleri taşıt satış sözleşmelerinde, sözleşme bedeli ile sözleşme bedelinden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülükleri döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılamayacaktır.

10. Tebliğ'in 8. maddesinin on yedinci fıkrasına göre,

"4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmelerde sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerinin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür. Bu işlemlerle ilgili olarak bankaların taraf olduğu sözleşmelerde, sözleşme bedelinin ve bu sözleşmelerden kaynaklanan diğer ödeme yükümlülüklerin döviz cinsinden veya dövize endeksli olarak kararlaştırılması mümkündür."

4749 sayılı Kanun kapsamında gerçekleştirilen işlemlere ilişkin olarak yapılan sözleşmelere ilişkin yükümlülükler, 19.04.2022 tarihinde yapılan değişiklikler kapsamında olmayacaktır.

11. Tebliğ'in 8. Maddesinin on sekizinci fıkrasında,

"32 sayılı Karar hükümleri saklı kalmak kaydıyla, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile bu Kanuna dayalı olarak yapılan düzenlemeler çerçevesinde sermaye piyasası araçlarının (yabancı sermaye piyasası araçları ve depo sertifikaları ile yabancı yatırım fonu payları da dahil olmak üzere) döviz cinsinden oluşturulması, ihracı, alım satımı ve yapılan işlemlere ilişkin yükümlülüklerin döviz cinsinden kararlaştırılması mümkündür."

denilmektedir.

Anılan fıkradaki işlemlere ilişkin yükümlülükler 19.04.2022 tarihinde yapılan değişiklikler kapsamında olmayacaktır.

12. Taşıt dışında kalan menkul kıymet, ticari mal, emtia alım-satımına ilişkin ödemelerin TL olarak yapılmaması durumunda işlemin tarafları için ayrı ayrı olmak ve tekrarı halinde 2 kat olarak uygulanmak şartıyla 11.000,00 TL ila 100.000,00 TL arasında idari para cezası uygulanacaktır.

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta gelmek üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmayı prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu alacak tahsilatı konusunda dünya çapında bir organizasyon olan "European Collectors Association (ECA)" üyesi olup, gerek Türkiye'de gerekse yurtdışında alacak tahsilatı konusunda müvekkillerine hukuki hizmet sunmaktadır. Ayrıca, İngiltere, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan ve Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulaması olan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TURKEY
Phone : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Fax : +90 212 356 3213
E-mail : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

© 2017 - 2022 Özgün Law Firm